

බුදුගුණ භාවනාව

ශ්‍රී ලංකා රාමඤ්ඤ මහා නිකායේ
ශ්‍රී කලාණ්ඩියෝගාලයාධිපති ප්‍රධාන අනුශාසක
මහා කම්මට්ඨානාචාර්ය ත්‍රිපිටක වාගීශ්වරාචාර්ය
ශාසනධර්ම-ශ්‍රී ජීවංග ඤාණාරාමවංශාවතංස
ශාසනශෝභන මහෝපාධ්‍යාය
අතිපූජ්‍ය නාලයනේ අරියධම්මානිධාන අනුනායක ස්ථවිර
ශ්‍රී ඥානාරාම ත්‍රිපිටක ධර්මායතනය
මිනිරිගල 11742, ශ්‍රී ලංකාව

(මෙම දහම්පොත නැවත මුද්‍රණය කරන්නේ නම් විමසන්න)
(ධර්මදානය පිණිසයි.)

2558
2015

කමානි විජේසුන්දර මායාදුන්නේ සහ රුක්මන්ත මායාදුන්නේ යන
අය විසින් තනන ලද කොළඹ 7, ශ්‍රී සම්බෝධි විහාරස්ථානයේ
රුවන් ගෙයි වැඩ සිටින බුද්ධ ප්‍රතිමා වහන්සේ

ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගශ්‍රම සංස්ථාවේ ප්‍රධානාචාර්ය මිහිරිගල, නිස්සරණ වන අරණ්‍ය සේනාසනාධිපති, ප්‍රධාන කම්මට්ඨානාචාර්ය අතිපූජ්‍ය රාජකීය පණ්ඩිත, මාතර සිරි ඤාණාරාමානිධාන මහෝපාධ්‍යාය මාහිමියන් වහන්සේගේ ආශීර්වාදය

බුද්ධානුස්සතිය

බුදුරජාණන් වහන්සේ යන, ගුණ සාගරයකි. සර්වඥ බුදු උතුමෙකුගේ ගුණ සමුදාය විෂය වනුයේද, එබඳු සර්වඥ බුදු නුවණකටමය. තථාගතයන් වහන්සේ මේ අනන්ත වු බුදුගුණ පද නවයකින් කැටි කොට දෙව් - මිනිසුන්ගේ හිත - සුව පිණිස, ලොව හමුවේ තැබූ සේක.

බුද්ධානුස්සතිය බුදු කෙනෙකුගේ පහළවීමෙන්ම ලොවට ලැබෙන අගනා භාවනාවෙකි මෙය ගැඹුරු වුද, නොගැඹුරු වුද, නුවණ ඇති කානටත් සප්පාය වෙයි. අසහනයෙන් පෙළෙන ලොවට බුද්ධානුස්සතියෙන් මහත් සැනසුමක් උදාවෙයි.

බුදුගුණයට සිත යොමු කරන පින්වතා ගේ සිත සැදැහැයෙන් පිවිතුරු වෙයි. නිවරණ සංසිඳි තැන්පත් වෙයි. එබඳු චිත්ත සන්තානය මුල කර්මස්ථානයකට යොමු කිරීමෙන් උසස් ප්‍රතිඵල ලැබෙයි. එබැවින් බුද්ධානුස්සතිය යෝග්‍යවචරයන්ගේ, චතුරාරක්‍ෂක භාවනාවක් අතර ද මුල් තැනක් ගනියි.

බුදුගුණයෙන් නිරන්තර පරිභාවික චිත්ත සන්තාන ඇති අපේ නාඋයනේ අරියධම්ම ස්ථවිර නම විසින් සැකසුන මේ විස්තරාත්මක බුදුගුණ භාවනා පොත, බැලූ බැල්මට සිත පැහැදෙන, මෙතෙක් දක්නට නොලැබුණ විදියේ බුදු ගුණ සම්පිණ්ඩනයකි.

බුදුගුණයෙන් සැනසෙනු කැමති සත්පුරුෂයනට මෙය හස්තසාර වස්තුවක් බව කියනු කැමැත්තෙමි. මේ බුද්ධානුස්සති කමටහන් උපදේශ පන්තිය සේම ශාසනික උත්තමාර්ථයන් සාකලයයෙන් සපුරා ගැනීමට උපයෝගි විය හැකි පරිදි තව තවත් උතුම් කමටහන් සැදැහැ නුවණ ඇති බෞද්ධ ජනතාව ඉදිරියෙහි තැබීමට අවස්ථාව සැලසේවායි! අපි පුර්වනා කරමු.

බුදුගුණ බෙලෙන් සැම දෙන හට සැනසුමක්ම වේවා!

මෙයට

ශාසනෝදය කාමි,

මා, ඤාණාරාම ස්ථවිර

පිදුම

ශ්‍රී කල්‍යාණී යෝගශ්‍රම සංස්ථාවේ අධිපති ප්‍රධාන කම්මට්ඨානාචාර්ය අග්ග මහා පණ්ඩිත අති පූජ්‍යීය නා උයනේ අරියධම්මානිධාන මහෝපාධ්‍යායන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ නා උයන ආරණ්‍ය සේනාසනයේ මහා සංඝරත්නය වෙත මෙම ග්‍රන්ථය පුදමි.

ශ්‍රී කළ‍්‍යාණී යෝගාශ්‍රම සංස්ථාවේ සමුත්පාදක ප්‍රධාන අනුශාසක තැන්පත් අතිගරු පූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දවේ, ශ්‍රී ජිනවංශානිධාන අස්මදාචාර්ය මානිමියන් වහන්සේගේ ආශීංසනය.

බුදු පෙරහැර

ඔබ නොයෙක් විදියේ විසිතුරු පෙරහැර දැක - අසා ඇත. ඒ පෙරහැර වල නිමිති අරමුණු ද විවිධය. නොයෙක් නැටුම් ගැයුම් වලින් සාටෝප වූ ඒ පෙරහැර වලින් සිතට ඇතිවන සතුට සාමී සය. පිංකම් නමින් කළත් ඒවායෙ පුණ්‍යමය අගය, සැළකිය යුතු තරම් නොවේ.

අපේ සැදැහැබර මව්පිය දරු දැරියන් මල් පහන් ආදී පූජාවස්තු රැගෙන පෙළ සැදී බැති සිතින් බුදු පෙරහැර - බුදු පෙරහැර කියමින් පෙරහැර පවත්වනවා දක්නට ලැබේ. ඒ පෙළේ කුඩාවුන් තබා ලොකු ඇත්තන්ගෙන් වැඩි දෙනෙකුගේ බුදු පෙරහැරනම් කුමක්දැයි හරිහැටි නොදන්නවා විය හැකිය. සමහර විට ඔවුන් සිතනවා විය හැකි මෙසේ - මල් පහන්, ගිලන්පස වැනි පූජා වස්තූන් රැගෙන සිද්ධස්ථානයක් කරා පෙළ සැදී යාම බුදු පෙරහැරය කියා. සැබවින් ම විය බුදු පෙරහැරක් නොවෙයි. වය බුද්ධ පූජා පෙරහැරකි.

බුදු පෙරහැරය කියන්නේ අපරිමාණ කාලයක් මුළුල්ලෙහි, සාතච්චකාරි - සක්කච්චකාරි - අසන්තුට්ඨිතා - අප්පට්චානිතා යනුවෙන් පැහැදිලිවෙන සතර වැද්දුරුම කාර්ය සම්පත්තියෙන් සැදී මහ පොළව හඬවමින් බුදුවනතුරු නොකඩවා සිදුකොට වදාළ උතුම් වැඩ පිළිවලය. මනෝප්‍රණීධාන - වාක්ප්‍රණීධාන - මහාප්‍රණීධාන වශයෙන් පැවැත් වූ ඒ අසිරිමත් පෙරහැර බුදු ගුණ භාවනාවෙන් ඔබට ප්‍රත්‍යක්ෂ කළ හැකිය. බුදුගුණ පෙළේ අති විශේෂ මූලික ගුණය නම් අරහං බුදු ගුණය යනුයි. අරහං යන බුදු ගුණය අති විශේෂ වනුයේ බුද්ධත්වය හා සම්බන්ධ සෙසු සියලු ගුණයන්ගේ හේතුකාරක තත්ත්වය අරහං ගුණයෙන් විහිදෙන හෙයිනි.

බුදු ගමනේ මුල් පියවරේ පටන් බුදු සිත වඩමින් සිදුකොට වදාළ පාරමි ධර්ම සමෘද්ධිය අරහං ගුණය පරිකර්ම කිරීමේදී ඔබට පෙනියනු ඇත්තේ අසදිස බුදු පෙරහැරක් ලෙසිනි.

බුදු පෙරහැරේ අවිජරය ස්වරූපය තමන් නිව් සැනසී ලොවක් නිවා සනසා ලීමයි. “බුද්ධොභං බොධයිස්සාමි” යන මහා කරුණා පුර්වනාව අනුව සැළකීමේදී වය පැහැදිලි වන්නේය. “බුද්ධො” මම පරම සත්‍ය අවබෝධ කොට “බොධයිස්සාමි” ලෝකයාට ද, අවබෝධ කරවන්නෙමි. යන තේරුමෙන් බුදු පෙරහැරේ අත්තනිත - පරනිත - සාධන ස්වරූපය වටහා ගත හැකිය.

බුදුගුණ භාවනාවේ නිසද්දඵලය හැටියට සැළකිය යුත්තේ සාමාන්‍ය ජීවිතයක් ලෝකාශ්‍ර වූ බුද්ධත්වය වැනි උසස් තැනකට නංවාලමේ උත්තරීතර වැඩ පිළිවෙල හෙවත් බුදු පෙරහැර - සිතින් දැක ගැන්මයි. වය ඔබට මහා සැපයකි. මහා සැනසිල්ලකි. බුදුගුණ භාවනාවේ මහා ආනිසංශ ඵලය විය යුත්තේ ඔබත්, බුදු පෙරහැරට එක් වීමයි. බුදු පෙරහැරට එක් වූ මහා සත් පුරුෂයාගේ එම පැවතුම් මනිමය ගුරුථි ගෝමී මහා වියතාණෝ මෙසේ විසඳති.

බුදුගුණ මුත් තෙපුල්

මෙන් බහාවුන් මුත් සිත්,

නොවේවා කෙනෙක්හි දු

පර වැඩ මුත් පියෝ මා.

බුදු ගුණයෙන් තොර වචනයක්, මෙන් බැවුනේ තොර සිතිවිල්ලක්, පරනිතයෙන් තොර ක්‍රියාවක් කිසිම මොහොතක නොවේවා!

ඔබ සැම මේ සැනසිලි පෙරහැර විසිතුරු කෙරෙත්වා!

මනෝභාවනීය ධර්ම වස්තුවක් වූ අපේ සසුන් දරු නාඋයනේ අරියධම්ම ස්ථවිර නමගේ කාරුණික අනුශාසනා පරිදි පැවැත්වෙන කොළඹ රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමයේ භාවනා සංවිධානය තව තව විසිතුරු වේවා බුදු පෙරහැරක්ම වේවා! යනු මාගේ ධර්මාශීංසනයයි.

සතං සමාගමෝ හෝතු - යාව නිබ්බාණ පත්තියා.

මෙයට කාරුණික

අතිපූජ්‍ය, පණ්ඩිත කඩවැද්දවේ

ශ්‍රී ජිනවංශ ස්වාමීද්‍රයන් වහන්සේ

හැඳින්වීම

බුද්ධානුස්සතිය, සමථ විදුර්ගතා නවනා දෙකෙන් සමථ භාවනාවකි. කසීන 10, අසුන 10, අනුස්සති 10, අප්පමඤ්ඤා 4, සඤ්ඤා 1, වචන්ථාන 1, හා අරූප 4, යන, සමසතළිස් සමථ කමටහන් අතුරින් අනුස්සති දශයට ඇතුළත් වේ. යෝගාවචරයන් විසින් අභිවාය්‍යයෙන්ම භාවිතා කළ යුතු වූ සතර කමටහන් අතුරෙන් මුලින්ම තැන ගන්නේ බුද්ධානුස්සතියයි.

සිහිකිරීම් අර්ථය ඇති සතිය, නැවත, නැවතත් සියවර දහස්වර ලක්ෂවාර කෝටි ප්‍රකෝටි වාර පැවැත්වීම අනුස්සති නම් වේ. අවශ්‍යයෙන්ම නියතයෙන් පැවැත්විය යුතු වූ සතිය, යන තේරුමෙන් ද, අනුස්සති නම් වේ. (බුද්ධෝ සබ්බඤ්ඤාන ඤාණෝ) සර්වඥතා ඥානය ඇත්තා වූ බුද්ධ රත්නය පිළිබඳ විද්‍යමාන වූ අප්‍රමාණ ගුණ සමුදාය නැවත නැවතත් අනුරූප වශයෙන් සිහි කරමින් පවත්වන භාවනාව බුද්ධානුස්සතිය නමින් හැඳින් වේ.

සීලයක පිහිටා තෙරුවන් නැමද, පහසු වූ අසුනක තැන්පත්ව වාසී වී, පූර්ව කාන්තය විධි නිමවා ජීවමාන සර්වඥයන් වහන්සේ ඉදිරිපිට සේ බුද්ධ ගෞරවය උපදවා නව අරහාදී බුදු ගුණ අනුලෝම - මුල සිට අගටත්, ප්‍රතිලෝම-අග සිට මුලටත් පද වශයෙන් හා තේරුම් වශයෙන් බුදුගුණ භාවනාව වැඩිය යුතුය. පුරුදු වුවාට පසු අවධි වූ තැන් පටන් රාත්‍රී නින්දට යන තුරු, දවසේ සැමවිට සෑම ඉරියව්වකදීම, සෑම කටයුත්තකදීමත් බුදු ගුණ මෙනෙහි කරමින් සිත දියුණු කර ගැනීමේ ශක්තිය සමත්කම ඒකාන්තයෙන්ම ලැබේ.

බුදු ගුණ මෙනෙහි කිරීමේදී, රාග - දෝස - මෝහයෙන් කිළිටි වූ පාප සිතිවිලි දුරින්ම දුරු වෙයි. පාප සිත්, පාප වචන, පාප ක්‍රියාවලින් අපත් වෙමින් තමනුත් අරහං ගුණයට සමීප වේ. නව අරහාදී බුදු ගුණයට එකතු වෙන තම සිත බුදුගුණ ප්‍රිතියෙන් පිරිගනී. ගත - සිත සැහැල්ලු වෙමින් සිතටත් කයටත්, නිරාමිස සුවයක් ඇති වේ. සිත රැයක සුවදායක පොරොවනයකින් ලැබෙන සතිපයක් සේද, චතුර්ධ්‍ර පානයක් සේද, මුළු කය ප්‍රියෙන් සැපයෙන් ඔකඳ වෙයි. බුදුගුණ සුවයෙන් සුවපත් වූ සිත බුදුගුණ අරමුණෙහි සමාධි ගත වෙයි. ධ්‍යානංග පසක් වැඩෙන අතර නිවරණ පස දුරු වී ලැබෙන වීම සමාධිය, උපචාර ධ්‍යාන නම් වේ.

බුදුගුණ භාවනාව වඩන්නා බුද්ධ රත්නය කෙරෙහි අප්‍රමාණ ගෞරව ඇත්තෙකු බවට පත් වේ. ශ්‍රද්ධාව - සතිය - ප්‍රඥාව හා පුණ්‍ය සම්පත්තියෙන් විපුලත්වයට පැමිණේ. ප්‍රීති ප්‍රමෝද්‍ය හා සැප සම්පත් ලබන්නෙක්ද වේ. සහනසිලි සාමකාමී කෙනෙක් හා බිය නැති වූද, කුඩා මහත් දුක් ඉවසන්නෙක්ද වේ. ශාස්තෘන් වහන්සේ සමග එක තැන ජීවත් වන හැඟීමද ඇති වේ. බුදුගුණ පිරුණු හඳවතක් ඇති ඔහුගේ ශරීරයද, දාගැබක් සේ පුජා සත්කාර කිරීමට සුදුසු වේ. බුදු බවටද, සිත නැමේ. වරදක් කිරීමට සිතක් ඇති වූ කෙනෙහිම ශාස්තෘන් වහන්සේ තමා ඉදිරියේ මෙන් වැටහීමෙන් නිරි ඔතප් වළඹ සිටී. අසනීප, අපල උපදව ආදිය නිරු දුටු අදුරු සේ ඉවත් කිරීමට බුදුගුණ බලය පිහිට වේ.

මේ ජීවිතයේදී මග ඵල නිවන් පසක් කිරීමටද, බුදුගුණ භාවනාව ප්‍රත්‍ය වන අතර, මග ඵල නොලැබුනහොත් ඒකාන්තයෙන් සුගති පරායණ වන්නේය. බුදුගුණ වැඩූ පිතෘතියෝ නිවන් දක්නා තුරු පිටසක්වල නොයති. අනේතුක ද්විතේතුක නොවෙති. සතර අපායට නොවැටෙති. නියත මිසඳෙටු නොගනිති. අණ්ට දුෂ්ටකෂණයෙන් හා පඤ්ච අන්තරායෙන් මිඳෙති. කල්ප විනාශයට අසු නොවෙති. ශ්‍රද්ධා - ප්‍රඥා - ස්මිති - මේදාදී ගුණයෙන් උසස්ව උපදිති. කලහාණ මිත්‍රයන් ලබති. සර්වඥයන් වහන්සේලාද තමන් වෙත පැමිණ පිහිට සළසති.

භාවනා වැඩීමේ අනුසස් මනාව දන්නා වූ කොළඹ රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමයේ විශේෂාරාධිකාරීවන් පටන් ගන්නා ලද බුදුගුණ භාවනා පන්තියේ අවසාන දිනයේදී බෙදා දීම පිණිස මේ පොත සකස් කරන ලදී. වර්ෂ 1984 ජුනි මස 06 වෙනි බදාදා ආරම්භ කරන ලද බුදු ගුණ භාවනාව, මසකට වරක් බැඟින් ප්‍රගුණ කරන ලදුව ඒ භාවනා පාඩම් 9 නවය මෙසේ පොතක් වශයෙන් සකස් කොට බෙදා දීම, ඥාන සම්පයුත්ත ධර්ම දානයකි.

පොතොය අටසිල් - දස සිල් සමාදන් වන උපාසකෝපාසිකාවන්ටද, මෙය පොතොය දවස ඉතාමත්ව සාර්ථකව ගත කර ගැනීමට පිහිටවන භාවනා පොතකි. සිල්සමාදන්ව බුදුගුණ භාවනා වැඩීම, බ්‍රහ්ම උපෝසථය, නමින් වදාරා ඇත. දහම්ගුණ සය සග ගුණ නවයටත් සවිස්තරව භාවනා පොතක් වශයෙන් නිකුත් කිරීමටද, රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය ප්‍රර්ථනා කරන බැවින්

බුදුගුණ බයෙන් ඒ උතුම් පැතුමද ඉටු වේවා!

බුදුගුණ භාවනාවේ වටිනාකම පහදා දෙමින් මෙය අනුමත කොට වදාළ මිනිර්ගල නිස්සරණ වන අරණ්‍ය සේනසනාධිපති අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත මාතර සිරි ඤාණාරාමානිධාන මහෝපාධ්‍යාය මානිමින් වහන්සේට හා, අතිපූජනීය රාජකීය පණ්ඩිත කඩවැද්දුවේ ශ්‍රී ජිනවංශානිධාන අස්මදාචාර්ය මානිමියන් වහන්සේට, බුදුගුණ බලයෙන් ශත වර්ෂාධික කාලයක් නිදක් නිරෝගී දීර්ඝායු ශ්‍රී සම්පත් අභිවර්ධනය වේවා! තිලොවට පිහිටවන ලෙස මතු බුදුබව ලබන්වා! යි වැඳ නමස්කාරයෙන් ප්‍රාර්ථනා කරන්නේ අසීමිත ගුරු හක්තියෙනි.

මසකට වරක් බැගින් පිළිවලින් පළ වූ බුදුගුණ පාඩම් පෙළ පොතක් වශයෙන් මුද්‍රණය කිරීමේ පහසුව පිණිස පිටපත් කර දුන් ගුණවර්ධන යෝගාශ්‍රම වාසී වැවේ ගෙදර සෝමානන්ද ආයුෂ්මතුන් වහන්සේටත් බෞද්ධ කොමසාරිස් තුමාටත්, රාජ්‍යසේවා බෞද්ධ සංගමයේ නිලධාරී මණ්ඩලය ප්‍රධාන සාමාජික පිරිසටත්, මේ බුදුගුණ භාවනා වඩන සෑම සැදැහැකියනටත් නිදක් නිරෝගී සුව දීර්ඝායු අත් වේවා! සමථ විදුර්ශනා භාවනා දියුණු වේවා! සර්වඥ ශාසනය යළි නංවාලීමේ ශක්තිය ලැබේවා! සකළ සමයක් ප්‍රාර්ථනා සඵල වේවා! ශාන්ති ලක්ෂණ අමාන මහා නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් සාක් සාත් වේවා!

තෙවැනි වරට බුදුගුණ භාවනා පොත මුද්‍රණය කරවා ධර්ම දානය පිරිනමන සත්ගුණවත් රුක්මන්ත මායාදන්න මහතාට හා කමානි විජේසුන්දර මායාදන්න මහත්මියටත් ආයුරාරෝග්‍යාදී සම්පත් හා ශාන්ත නිර්වාණ සම්පත් අත්වේවා.

බුදුගුණයෙන් සැනසෙන,
නා උයනේ අරියධම්ම ස්වාමීන් වහන්සේ

ගුණවර්ධන යෝගාශ්‍රම මධ්‍යස්ථානය,
ගල්දූව - කහව,
අම්බලන්ගොඩ.

අපෙන් වචනයක්

ශ්‍රී බුද්ධ වර්ෂ 2500 බුද්ධ ජයන්තිය අනුස්මරණය කිරීම සඳහා පිහිටුවා ගන්නා ලද රාජ්‍ය පාලන සේවයට සම්බන්ධ ප්‍රබල බෞද්ධ සංවිධානයක් ලෙස 1954 ඔක්තෝම්බර් මස 05 වන දින බිහි වූ ආයතනයක, රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය, සාමාජිකයන්ට විශේෂ වශයෙනුත් පොදුවේ ජනතාවගේ යහපත සඳහාත්. මෙම සංවිධානය විසින් මාසිකව භාවනා පන්තියක් ආරම්භ කිරීම, 1984 වර්ෂයේ සංගමය ඇරඹූ විශේෂ සේවාවකි. සංගමයේ විශේෂ නියෝජිත පිරිසක් මේ සඳහා අම්බලන්ගොඩ ගල්දූවේ ගුණවර්ධන යෝගාශ්‍රමයට 1984 මැයි මස ගොස් එහි අධිපතිව වැඩ සිටින පූජ්‍ය කඩවැද්දුව ජිනවංශ මහා ස්වාමීන් වහන්සේට කරුණු සැළකිල්ලෙන් අනතුරුව 1984 ජූනි මස සිට මෙම මාසික භාවනා පන්තිය පැවැත්වීම සඳහා එම යෝගාශ්‍රමයේ වැඩ වසන පූජ්‍ය නා උයනේ අරියධම්ම මහා ස්වාමීන් වහන්සේ කොළඹට වැඩම කරවා ගැනීමට අවකාශ සැළසිනි.

ඒ අනුව ප්‍රථම භාවනා පන්තිය 1984 මැයි මස 06 වෙනි දින කෞතුකාගාර දේශන ශාලාවේදී ආරම්භ විය. පැමිණෙන පිරිස විශාල වූයෙන් ඉන් පසුව කොළඹ මහනගර සභා මහජන පුස්තකාලයේ ශ්‍රවණාගාරයේදී අනතුරුව බම්බල පිටියේ වජිරාරාමයේදී මෙම මාසික භාවනා පන්ති පවත්වනු ලබන අතර, 1985 මාර්තු මස 13 වන දින වන විට නව අරභාදී බුදුගුණ පාඩ මුල් කරගෙන විශේෂ භාවනා පන්තියක්ද යනුවෙන් භාවනා පන්ති 10ක් කම්මට්ටනාචාර්ය පූජ්‍ය නා උයනේ අරියධම්ම මහා ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් පවත්වන ලදී. දැනට මෙම භවනා පන්ති වලින් ප්‍රයෝජන ගැනීමට සැදැහැවතුන් සිය ගණනින් පැමිණීම දැක්ම සංගමයේ බලවත් ප්‍රීතියට කරුණකි.

භාවනා පන්තිය පවත්වන දිනවල දේශනා අවසානයේදී එහි

සාරාංශය සටහන් වශයෙන් සැපයීම සැලැහැවතුන්ට පහසුවක් විය.
ඒ සියල්ල කැටිකොට භාවනා උපදෙස් අත් පොතක් වශයෙන් මුද්‍රණය
කිරීමට තීරණය කොට පොත සකස්කර දෙන ලද පූජ්‍ය අරියධම්ම
මානිමියන් වහන්සේට රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය කළ ආරාධනය
කාරුණිකව පිළිගෙන එය ඉටුකර දීම ගැන සංගමය උන්විසිසේට
ආසිරි පතයි.

රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය මෙහෙවන කුදු මහත් ආගමික
ජාතික කටයුතු වලදී ඉතා කැමැත්තෙන් ඉදිරිපත්ව රජය වෙනුවෙන්
පහසුකම් සැපයීමට ක්‍රියාකරන ගරු සංස්කෘතික අමාත්‍ය ඊ. එල්. බී
හුරුල්ලේ මැති තුමාට හා සංස්කෘතික ලේකම්තුමාටද, සංගමයේ
ඉල්ලීම පරිදි පොත මුද්‍රණය කර දීමට සහය වීමට ඉදිරිපත් වූ
බෞද්ධ කටයුතු කොමසාරිස් තුමාට, මුද්‍රණාලාධිපතිතුමා ඇතුලු
මුද්‍රණ කාඩ්‍ය මණ්ඩලයට, නිළධාරී හා සේවක පිරිසට සංගමයේ
ප්‍රඥ්ඤානු මෝදනා පුර්වක ස්තූතිය ප්‍රකාශ කරමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නව අරහාදී මහා ගුණ සමුදාය
අවබෝධ කරගැනීමට මෙම පොතේ අඩංගු භාවනා මාර්ගය හේතු
වේවා! යි පතමි.

මෙයට ධර්මස්ථිතිකාමී,

ආචාර්ය එච්. ඒ. ඩී. අනුසවර්ධන.

ගරු සභාපති,

රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය

යූ. එස්. මුදලිගේ
ගරු ප්‍රධාන ලේකම්,
රාජ්‍ය සේවා බෞද්ධ සංගමය.

පී. එල් පිනදාස
සභාපති
ආගමික අංශය

සංස්කෘතිය අමාත්‍යාංශය,
මැලේ විදිය,
කොළඹ 02.

පුණ්‍යානුමෝදනාව

බුද්ධෝ පි බුද්ධස්ස භණ්ණොස්ස වණ්ණං
කප්පමිපි වේ අඤ්ඤා මහා සමානෝ
බ්‍රිද්ධෝ කප්පෝ චිර දිසා මන්තරේ
වණ්ණෝ න බ්‍රිද්ධෝ තථාගතස්සා හි.

ලොවුතුරා බුදු කෙනෙකු ආයුෂ අවසන් වන තෙක් වෙනත්
බණක් දේශනා නොකර බුදුගුණම දේශනා කරන්නේ නම් තමන්
වහන්සේ ගේ ආයුෂ ගෙවී ගියද, තථාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ
බුදුගුණ වර්ණනාව නිම කළ නොහැක්කේමය.

අප මහා බෝසතාණන් වහන්සේ තම පාරමි ගමනේ සත්
අසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් සිතින් බුදු බව පතමින් මනෝප්‍රතිධායද
නවාසංඛ්‍ය කල්ප ලක්ෂයක් වචනයෙන් බුදුබව පතමින්
වාක්ප්‍රතිධායද, දීපංකර පාද මූලයේ පටන් සාරා සංඛ්‍ය කල්ප
ලක්ෂයක් දස පාරමි සමතිංසත් ආකාරයෙන් සම්පූර්ණ කරමින්
මහාප්‍රතිධායද වශයෙන් ඉතා විසිතුරු ලෙස මේ පාරමි ගමන
සම්පූර්ණ කිරීමට යෙදුනි.

මේසා අති දීඝී පාරමි ගමනේ ලොව පහළ වූ (512027)
පන්ලක්ෂ දොළොස් දහස් විසි එක් නමක් බුදුවරු සියසිත් දැක වැඳ
උපස්ථාන කරමින් තම පාරමිතා පෙළහර විසිතුරු කරන්නට යෙදුනි.

මේ සා අති දීඝී කාලයක් අප මහා බෝසතාණෝ අනන්ත දුක්
විදිමින් පැමිණියේ සංසාර සාගරයේ ගිලී සිටින මේ සත්වයා සසර
සයුරෙන් එතර කිරීමටය. එසේනම් පෙරැමි දම් පුරා බුදුබවට පත්වී
වදාළ ලොවුතුරා සම්මා සම්බුදුරජාණන් වහන්සේගේ එම උතුම් බුදු
ගුණය කවරෙක් සිතා, කියා නිමකරන්නද, සමාර්ථයක් ලොව නැත.

අනන්තාපරිමාන බුද්ධ ගුණය ගුණ පද නවයකට කැටිකර අප නව අරහාදී බුදුගුණ ලෙස සිහිපත් කරමු. සැබවින්ම මෙම සිත සනසන, නිව්‍යාලන, සසර දුක් නැති කිරීම හේතුවන භාවනා මාර්ගයකි. ඒ වූ උතුම් බුදුගුණ අප සෑම දෙනාටම වටහා ගැනීමට පහසු ලෙස විස්තරාත්මකව සැකසීමට යෙදුනේ අප ගුරු දේවෝත්තම වන්දනීය අතිගරු පූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේ අතිනි.

අප වෙත මෙම දහම් පොත මුද්‍රණයට අවසර ලබා දුන් විස්තරාත්මක බුදුගුණ භාවනා පොත සම්පාදනය කළ අතිගරු පූජනීය නාඋයනේ අරියධම්ම මානිමිපාණන් වහන්සේට මෙම ධර්ම දාන කුසල් බලයෙන්ද, මෙතෙක් කලක් ධර්ම දානය වශයෙන් දහස් සංඛ්‍යාත පිරිසක් වෙත දහම් පොත් පිරිණැමීමෙන් අප රැස්කළ සියලු කුසල් බලයෙන් නිදුක් නිරෝගී භාවය දීර්ඝායුෂ ලැබේවා!

මෙයට

මෙතැනි

යටියන මංගල ඉසි ස්වාමීන්වහන්සේ

- 1 සිල් සමාදන් වීම
- 2 බුද්ධානුස්සති භාවනාව
- 3 අරහං බුදු ගුණය (පාළි)
- 4 අරහං බුදුගුණය (සිංහල)
- 5 අරහං පද විවරණය
- 6 සම්මා සම්බුද්ධ ගුණය (පාළි)
- 7 සම්මා සම්බුද්ධ ගුණය (සිංහල)
- 8 සම්මා සම්බුද්ධ පද විවරණය
- 9 විජ්ජාවරණ සම්පන්න ගුණය (පාළි)
- 10 විජ්ජාවරණ සම්පන්න ගුණය (සිංහල)
- 11 විජ්ජාවරණ සම්පන්න පද විවරණය
- 12 සුගත බුදු ගුණය (පාළි)
- 13 සුගත බුදු ගුණය (සිංහල)
- 14 සුගත පද විවරණය
- 15 ලෝකවිදු ගුණය (පාළි)
- 16 ලෝකවිදු ගුණය (සිංහල)
- 17 ලෝකවිදු ගුණය පද විවරණය
- 18 අනුත්තරෝ පුරිස දම්ම සාරථී බුදු ගුණය (පාළි)
- 19 අනුත්තරෝ පුරිස දම්ම සාරථී බුදු ගුණය (සිංහල)
- 20 අනුත්තරෝ පුරිස දම්ම සාරථී පද විවරණය
- 21 සත්ථා දේවමනුස්සානං බුදුගුණය (පාළි)
- 22 සත්ථා දේවමනුස්සානං බුදුගුණය (සිංහල)
- 23 සත්ථා දේවමනුස්සානං පද විවරණය
- 24 බුද්ධෝ බුදුගුණය (පාළි)
- 25 බුද්ධෝ බුදුගුණය (සිංහල)
- 26 බුද්ධ පද විවරණය
- 27 භගවා බුදු ගුණය (පාළි)
- 28 භගවා බුදුගුණය (සිංහල)
- 29 භගවා පද විවරණය

ආප්ව අෂ්ඨමක සීලය සමාදන් වීම.

සිල් ඉල්ලීම :

ඕකාස අහං හන්තේ තිසරණේන සද්ධිං ආප්ව අට්ඨමක සීලං ධම්මං යාමාමි. අනුග්ගහං කත්වා සීලං දේව මේ හන්තේ, දුතියමිපි, අහං හන්තේ, -පෙ- තතියමිපි, අහං හන්තේ තිසරණේන සද්ධිං ආප්ව අට්ඨමක සීලං ධම්මං යාමාමි. අනුග්ගං කත්වා සීලං දේව මේ හන්තේ අනුකම්පං උපාදාය.

දේශක : යමහං වදාමි තං වදේව.

ශ්‍රාවක : ආම හන්තේ.

හමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
හමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
හමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි

ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි

සංඝං සරණං ගච්ඡාමි

දුතියමිපි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි

දුතියමිපි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි

දුතියමිපි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි

තතියමිපි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි

තතියමිපි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි

තතියමිපි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි

දේශක : සරණා ගමනං සම්පුර්ණං

ශ්‍රාවක : ආම හන්තේ

තේරුම

අවසර ස්වාමීන් වහන්ස, මම තිසරණ සහිත ආප්ව අෂ්ඨමක සීල ධර්මය ඉල්ලා සිටිමි. ස්වාමිනි මට අනුග්‍රහ කොට සීලය ලබා

දෙන සේක්වා.

අවසර ස්වාමිනි දෙවනුවද, තෙවනුවද අනුකම්පාව උපදවා සීලය දෙන සේක්වා.

දේශක : මම යමක් කියන්නෙමිද, එය කියනු මැනව

ශ්‍රාවක : එසේය ස්වාමීන් වහන්ස,

නමස්කාරය :

භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම් බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා!

භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම් බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා!

භාග්‍යවත් වූ අරහත් වූ සම්මා සම් බුදුරජාණන් වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා!

නිවන් සුව විඳීම පිණිස බුද්ධ රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස ධම්ම රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස සංඝ රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස දෙවනුව ද, බුද්ධ රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස දෙවනුව ද, ධම්ම රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස දෙවනුව ද, සංඝ රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස තෙවනුව ද, බුද්ධ රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස තෙවනුව ද, ධම්ම රත්නය සරණ යමි.

නිවන් සුව විඳීම පිණිස තෙවනුව ද, සංඝ රත්නය සරණ යමි.

දේශක : සරණා ගමනය සම්පුර්ණය

ශ්‍රාවක : එසේය ස්වාමීන් වහන්ස,

1. පානාතිපාතා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.

2. අදින්නාදානා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.

3. කාමේසු මිච්ඡා වාරා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.
4. මුසාවාදා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.
5. පිසුනා වාචා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.
6. ඵරුසා වාචා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.
7. සම්ඵජ්ජලාපා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.
8. මිච්ඡා ආපීවා වේරමණී සික්ඛා පදං සමාදියාමි.

දේශක : තිසරණේන සද්ධිං ආපීව අට්ඨමක සිලං ධම්මං සාධුකං
සුරක්කිතං කත්වා. අප්පමාදේන සම්පාදේතබ්බං
ශ්‍රාවක : ආම භන්තේ,

1. ප්‍රාණඝාතයෙන් හෙවත් සතුන් මැරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
2. අදින්නාදයෙන් හෙවත් අනුන් සතු ඔවුන් කැමැත්තෙන් නුදන් දෙය සොර සිතින් ගැනීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
3. කාම මිථ්‍යාවාරයෙන් හෙවත් කාමයන්හි වරදවා හැසිරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
4. මුසාවාදයෙන් හෙවත් දැන දැන බොරු කීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
5. පිසුණු වචනයෙන් හෙවත් කේළම් කීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
6. ඵරුෂ වචනයෙන් හෙවත් නපුරු වචන කීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.
7. සම්ඵජ්ජලාපයෙන් හෙවත් හිස් වචන කීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.

8. මිථ්‍යා ආපීවයෙන් හෙවත් අධර්ම ජීවිකාවෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙමි.

දේශක අනුශාසනාව :

තිසරණ සහිත ආපීව අෂ්ටමක සිල ධර්මය මනාව සුරක්ෂිත කොට සිති නුවණින් දියුණු කළ මැනවි.
ශ්‍රාවක පිළිගැනීම
ඵසේය ස්වාමින් වහන්ස.

බුද්ධානුස්සති භාවනාව

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස
නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

ඉතිපි සෝ භගවා අරහං සම්මා සම්බුද්ධෝ විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ, සුගතෝ ලෝකච්චු අනුත්තරෝ පුරිස දම්ම සාරථී සත්ථා දේව මනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා, ති.

අනුලෝම :

අරහං සම්මා සම්බුද්ධෝ විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ, සුගතෝ ලෝක ච්චු, අනුත්තරෝ පුරිස දම්ම සාරථී, සත්ථා දේව මනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා.

ප්‍රතිලෝම :

භගවා බුද්ධෝ, සත්ථා දේව මනුස්සානං, අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරථී, ලෝකච්චු, සුගතෝ, විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ, සම්මා සම්බුද්ධෝ, අරහං.

නමෝ තේ පුරිසාජඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම.

නමෝ තේ පුරිසාතුලප - නමෝ තේ පුරිසාසන

තේරුම :

ආජඤ්ඤ පුරුෂ චු බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

උත්තම පුරුෂ වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුෂ වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අර්හත් නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සුගත නම් වන සේක

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ලෝක විදු නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අනුත්තර පුරුස දම්ම සාරථී නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සත්ථා දේව මනුස්සානනං නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ බුද්ධ නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භගවා නම් වන සේක

(අග සිට මුලට පිළිවලින් කියවන්න)

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අර්හත් නම් වන සේක.

නමෝ තේ පුරිසාජඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුළු - නමෝ තේ පුරිසාසභ

පද සම්බන්ධය

සෝ භගවා ඉතිපි අරහං

සෝ භගවා ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ,

සෝ භගවා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

සෝ භගවා ඉතිපි සුගතෝ

සෝ භගවා ඉතිපි ලෝකවිදු

සෝ භගවා ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථී

සෝ භගවා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං

සෝ භගවා ඉතිපි බුද්ධෝ

සෝ භගවා ඉතිපි භගවා

සෝ භගවා ඉතිපි භගවා

සෝ භගවා ඉතිපි බුද්ධෝ

සෝ භගවා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං

සෝ භගවා ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරථී.

සෝ භගවා ඉතිපි ලෝකවිදු

සෝ භගවා ඉතිපි සුගතෝ

සෝ භගවා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ

සෝ භගවා ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ

සෝ භගවා ඉතිපි අරහං

නමෝ තේ පුරිසාජඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුළු - නමෝ තේ පුරිසාසභ,

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද අර්හත් නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද සුගත නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද ලෝකවිදු නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද අනුත්තර පුරිස දම්ම සාරථී නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද සත්ථා දේව මනුස්සානං නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද බුද්ධ නම් වන සේක.

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද හගවා නම් වන සේක.

(අග සිට මුලට කියවන්න)

ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද හගවා නම් වන සේක.

නමෝ තේ පුරිසාඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලා - නමෝ තේ පුරිසාසන

නමෝතස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. සෝ හගවා ඉතිපි අරහං
2. සෝ හගවා ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං

3. සෝ හගවා ලෝහ කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
4. සෝ හගවා දෝස කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
5. සෝ හගවා මෝහ කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
6. සෝ හගවා මාන කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
7. සෝ හගවා දිට්ඨි කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
8. සෝ හගවා විචිකිච්චා කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං
9. සෝ හගවා ථින කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං.
10. සෝ හගවා උද්ධච්ච කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං.

11. සෝ හගවා අභිරික්ක කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං.
12. සෝ හගවා අනොත්තප්ප කිලේස වත්ථුතෝ ආරක්කත්තා ඉතිපි අරහං.
13. සෝ හගවා අරිහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
14. සෝ හගවා සෝතාපත්ති මග්ගේන අරිහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
15. සෝ හගවා සකදාගාමි මග්ගේන අරිහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
16. සෝ හගවා අනාගාමි මග්ගේන අරිහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
17. සෝ හගවා අරහත්ත මග්ගේන අරිහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
18. සෝ හගවා අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
19. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන අවිජ්ජා අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.

20. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන සංඛාර අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
21. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන විඤ්ඤාණ අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
22. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන නාමරූප අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
23. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන සළායතන අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
24. සෝ හගවා අරිය මග්ගේන චස්ස අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.

- අරහං.
- 25.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන චේදනා අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
- 26.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන තණ්හා අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
- 27.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන උපාදාන අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
- 28.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන භව අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
- 29.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන ජාති අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
- 30.සෝ හගවා අරිය මග්ගේන ජරා, මරණ අරාහං හතත්තා ඉතිපි අරහං.
31. සෝ හගවා ආමිස පුජාය අරහත්තා ඉතිපි අරහං.
- 32.සෝ හගවා පටිපත්ති පුජාය අරහත්තා ඉතිපි අරහං.
- 33.සෝ හගවා පාප කාරණෝ රහානාලා ඉතිපි අරහං.

* තේරුම :

01. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේ ද,අර්හත් නම් වන සේක.
- 02.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත සකල ක්ලේශයන් කෙරෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 03.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත ලෝභ, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 04 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත ද්වේශ, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 05 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත මෝහ, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 06 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත

මාන, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.

- 07 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත දෘෂ්ටි, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 08 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත විච්ඛිච්චා, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 09 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත ථීන, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 10 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත උද්ධච්ච, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 11 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත අහිරික, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 12 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත අනෝත්තරප්ප, ක්ලේශ වස්තුවෙන්, දුරු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 13 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වාසනා සහිත රාගාදී කෙළෙස් සතුරන් නැසූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 14 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සෝතාපත්ති මාර්ගයෙන් කෙළෙස් සතුරන් නැසූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 15 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සකදාගාමී මාර්ගයෙන් කෙළෙස් සතුරන් නැසූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 16 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අනාගාමී මාර්ගයෙන් කෙළෙස් සතුරන් නැසූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 17 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අර්හත් මාර්ගයෙන් කෙළෙස් සතුරන් නැසූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන

සේක.

- 18 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සංසාර චක්‍රයේ අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 19 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් අවිද්‍යා අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 20 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් අභිසංස්කාර අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 21 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් විඥාන අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 22 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් නාම රූප අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 23 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් සළායතන අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 24 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් ඵස්ස අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 25 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් වේදනා අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 26 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් තෘෂ්ණා අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 27 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් උපාදාන අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 28 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් නව අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 29 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් ජාති අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.

- 30 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආයථී මාර්ගයෙන් ජරා මරණ අර සිඳුලු හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 31 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආමිස පුජාවන්ට සුදුසු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 32 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ප්‍රතිපත්ති පුජාවන්ට සුදුසු වූ හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.
- 33 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ රහසිනුත් පවක් නැති අති පරිසුද්ධ, සන්තානයක් ඇති හෙයින්ද, අර්හත් නම් වන සේක.

විපස්සනා

1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුහුනා නාමරූප ධම්මා ධණෝ ධණෝ උප්පජ්ජන්වා නිරුද්ධන්තා අභිවිවා.
2. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා.
3. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පවත්තිතත්තා අනත්තා.
4. අභිවිවා, දුක්ඛා, අනත්තා, නාමරූප ධම්මා ඵ්කන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති.
5. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා නව තණ්හා ඵ්කන්තේන සමුදයසච්චං නාම හෝති.
6. තේසං උභින්නං අප්පවත්ති සබ්බාත නිබ්බාණා ධාතු ඵ්කන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.
7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේ තබ්බෝ පටිපත්ති මග්ගෝ ඵ්කන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති.
8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චාන අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම,
නමෝ තේ පුරිසාතුලුප - නමෝ තේ පුරිසාසන.

විදුර්ගනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාම රූපයෝ ඝෂණයක්, ඝෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය, ඇති වීම් නැතිවීම් දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝය.

අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම - රූප සමුහය ඒකාන්තයෙන්ම දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍ය උපදවන්නා වූ පූර්ව භව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍ය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍ය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

ආපඤ්ඤ පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ශ්‍රේෂ්ඨ පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

අරහං පද විවරණය

1. අරහං යනු - ආරක, දුරස්ථ බව, අර්හං හත, සතුරන් නැසූ බව අරාහං හත, - අවයව නැසූ බව, අරහ, - සුදුසු බව, නරහ, - රහසක් නොමැත බව, යන අර්ථ ඇති වචනයකි.

(විසුද්ධි

මග්ග)

2. ආරකත්තා යනු, වාසනා සහිත වූම 1500ක් පමණ සකල ක්ලේශයන් කෙරෙන්ම දුරින්ම දුරු වූ බවයි. (විහංග පාළි)
3. ලෝභ යනු, ඉටු අරමුණෙහි ඇලෙන ලෝභ චෛතසිකය.
4. දෝස යනු - අනිටු අරමුණෙහි ගැටෙන දෝස චෛතසිකය.
5. මෝහ යනු, සෑම අරමුණෙහි යථා තත්ත්වය නොදැන මුලාවන මෝහ චෛතසිකය.
6. මාන යනු උසස් පහත් හේදයෙන් මනින මාන චෛතසිකය.
7. දිට්ඨි යනු - අසත්‍ය ධර්මය සත්‍යක් සේ වැරදිව ගන්නා වූ දිට්ඨි චෛතසිකය.
8. විචිකිච්චා යනු, බුද්ධාදී අට තැන්හි ස්ථිරවම නොපිළිගෙන කෙසේදැයි සැක කරන, විචිකිච්චා චෛතසිකය.
9. ථීන යනු- සිතේ උත්සාහය යටපත් කරන් මැලිබව වූ ථීන චෛතසිකය.
10. උද්ධච්ච යනු - සිත නොසන්සුන් බවට පත් කරන උද්ධච්ච චෛතසිකය.
11. අභිරික යනු - පාපයෙහි ලැජ්ජා නැති බව නම් වූ අභිරික චෛතසිකය.
12. අනෝත්තර්ප යනු - පාපයෙහි බියපත් නොවීම නම් වූ අනෝත්තර්ප චෛතසිකය.
13. අරි යන - සකල අනර්ථයම ගෙන දෙන බැවින් සියලු කෙළෙස්ම අරි - සතුරෝ නම් වෙති.
(මේ දස ක්ලේෂ වස්තු විහංග පාළියෙනි)
14. සෝතාපත්ති මග්ග - නිර්වාන සාගරය වෙත ගලායන ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ග සෝතයට පළමුවෙන් බැස ගන්නා වූ, සක්කාය දිට්ඨි, විචිකිච්චා, සීලබ්බත පරාමාස යන සංයෝජන තුන ප්‍රනාණය කළ ඥානයයි.
15. සකාදාගාමී මග්ග - ප්‍රතිසන්ධි ගැනීමට එක් වරක් පමණක් නැවත මනු ලොවට පැමිණිය හැකි වූ, කාමරාග - පටිස - යනු සංයෝජන දෙක තුනි කරන්නා වූ දෙවෙනි මාර්ග ඥානයයි.
16. අනාගාමී මග්ග - නැවත එකොළොස් කාම භූමියෙහි ප්‍රතිසන්ධි ගැනීමට නොවන්නා වූද, කාමරාග- පටිස යන දෙක

සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රභාණය කරන්නා වූ තෙවෙනි මාර්ග ඥානයයි.

17. අරහත්ත මග්ග - අවශේෂ, රූපරාග - අරූපරාග - මාන - උද්දච්ච - අවිජ්ජා සහිත සකල ක්ලේශයන් ප්‍රභාණය කරන්නා වූ සියළු පුජාවන්ට සුදුසු අග්‍ර දක්ෂිණාර්ථ ධර්ම පමුණුවන සතරවෙනි මාර්ග ඥානයයි.

(ධම්ම සඬ්ගති)

18. ආරාමය යනු - ක්ලේෂ වට්ට - කම්ම වට්ට - විපාක වට්ට - තුනෙකින් යුක්ත වූ සංසාර චක්‍රයේ අවයවයෝය.

(විසුද්ධි මග්ග)

19. අවිජ්ජා - ආයාසී සත්‍ය මූලික කරන මෝහ වෛතසිකය.

20. සඬ්ඛාර - පුණ්‍යානිසංස්කාර = කාමාවචර - රූපාවචර, කුශල වේතනා 13 අපුණ්‍යානිසංස්කාර - අකුශල වේතනා 12 ආනෙඤ්ජානිසංස්කාර - අරූපාවචර කුසල වේතනා 4 යන වේතනා 29, එකුන්තිස වෙති. අභිධර්ම නය ක්‍රමයට අනුව වේතනා 89 එකුත් අනුවම ගැනෙති.

21. විඤ්ඤාණ - ප්‍රතිසන්ධි - ප්‍රචාර්ති ලෞකික විපාක, විඤ්ඤාණ සිත් 32 වෙති. අභිධර්ම න්‍යායට අනුව සිත් 89 (අසුනවයම) ගැනෙති.

22. නාමරූප ලෞකික විපාක සිත් (32) දෙතිසෙති යෙදෙන වෛතසික (35) පන්තිස හා කර්මජ රූප 20 ලැබෙති. අභිධර්ම ක්‍රමයට අනුව වෛතසික (52) දෙපනස හා අට විසි රූපය ගැනෙති.

23. සළායතන - චක්ඛු - සෝත - ඝාන - ජිව්හා - කාය යන ප්‍රසාද රූප පස හා ලෞකික විපාක සිත් (32) දෙතිස ගැනෙති අභිධර්මයට අනුව සියලු සිත් (89) ගැනෙති.

24. ඵස්ස - චක්ඛු සම්ඵස්ස - සෝත සම්ඵස්ස - ඝාන සම්ඵස්ස ජිව්හා සම්ඵස්ස - කාය සම්ඵස්ස හා ලෞකික විපාක සිත්ති ඵස්ස 32 ලැබෙති. අභිධර්මට අනුව ඵස්ස 89 ගැනෙති.

25 වේදනා - චක්ඛු සම්ඵස්සජා වේදනා - සෝත - ඝාන - ජිව්හා කාය

සම්ඵස්සජා - වේදනා හා ලෞකික විපාක සිත් (32) දෙතිසෙති මනෝ සම්ඵස්සජා වේදනාව ලැබේ. අභිධර්මයට අනුව වේදනා 89 ගැනෙති.

26 තණ්හා කාම තණ්හා - භව තණ්හා - විභව තණ්හා නමින් ඇත්තා වූ රූප තණ්හා - සද්ද - ගන්ධ - රස - ඵොට්ඨබ්බ ධම්ම තණ්හා වශයෙන් බෙදී යන 108 වැදෑරුම් වූ ලෝභ වෛතසික (8) අට ගැනෙති.

27. උපාදාන - කාමුපාදාන - (ලෝභය) දිට්ඨපුදාන - සීලබ්බතුපාදාන - අත්තවාදුපාදාන, (දිට්ඨිය) ගැනේ.

28. භව - කර්ම භවය, ලෞකික කුසල් 17. අකුසල් 12 හා තත් සම්ප්‍රයුත්ත වෛතසික 52 වෙති. උප්පත්ති භවය නම්, කාම භව - රූප - අරූප, සඤ්ඤා - අසඤ්ඤා නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා, ඒකචෝකාර - චතු චෝකාර - පඤ්චචෝකාර භව නම් වූ නව මහා භවයයි.

29 ජාති - අණ්ඨප්, ජලාබුජ, සංසේදජ, ඕපපාතික, වශයෙන් උපදින සත්වයන්ගේ ප්‍රතිසන්ධි සිත් 19 වෛතසික 35 කර්මජ රූප 20 යන මේ නාමරූප ස්කන්ධයන්ගේ පළමු හට ගැන්මය.

30 ජරා මරණ - උපන් ස්කන්ධයන්ගේ දිරාපත්වීම නම් වූ ධීතිය හා මරණයේ බිඳී යාම නම් වූ භංගයයි (19 සිට 30 දක්වා විභංග පාළි හා ධාතු කතා)

31. ආමිස පුජා - විවරාදි සිව්පසයෙන් කෙරෙන පුජා සත්කාර.

32. පටිපත්ති පුජා - සීල, ධුතංග, සමථි, විපස්සනා ආදී ප්‍රතිපත්ති පුජාව.

33. රහාභවා - අනුසය සහිත වුම, ක්ලේශයෙන් කෙරෙන්නේ දුරු වූ බැවින් රහසින්වත් පාපයක් නොමැති බවයි.

(විසුද්ධි මග්ග)

නමෝතස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

01. සෝ හගවා ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ
02. සෝ හගවා අභිඤ්ඤායෙස ධම්මේ අභිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
03. සෝ හගවා පරිඤ්ඤායෙස ධම්මේ පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
04. සෝ හගවා ජාති දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
05. සෝ හගවා ජරා දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
06. සෝ හගවා මරණ දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
07. සෝ හගවා සෝක දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
08. සෝ හගවා පරදේව දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
09. සෝ හගවා දුක්ඛ දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
10. සෝ හගවා දෝමනස්ස දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
11. සෝ හගවා උපායාස දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
12. සෝ හගවා අප්පියේහි සම්පයෝග දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
13. සෝ හගවා පියේහි විප්පයෝග දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
14. සෝ හගවා යම්පිච්ඡං න ලහති තම්පි දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
15. සෝ හගවා සඛබ්බත්තේන පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධ දුක්ඛං පරිඤ්ඤායන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
16. සෝ හගවා පහාතබ්බේ ධම්මේ පහාතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.

17. සෝ හගවා කාම තණ්හං පහාතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
18. සෝ හගවා භව තණ්හං පහාතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
19. සෝ හගවා විභව තණ්හං පහාතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
20. සෝ හගවා සච්ඡිකාතබ්බේ ධම්මේ සච්ඡිකාතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
21. සෝ හගවා භාවේතබ්බේ ධම්මේ භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
22. සෝ හගවා සම්මා දිට්ඨිං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
23. සෝ හගවා සම්මා සඬකප්පං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
24. සෝ හගවා සම්මා වාචං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
25. සෝ හගවා සම්මා කම්මන්තං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
26. සෝ හගවා සම්මා ආජීවං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
27. සෝ හගවා සම්මා වායාමං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
28. සෝ හගවා සම්මා සතිං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
29. සෝ හගවා සම්මා සමාධිං භාවේතබ්බන්තෝ බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.
30. සෝ හගවා සංඛාර - විකාර - ලක්ඛණ - පඤ්ඤාත්ති - නිබ්බාන සඛිඛතං පඤ්චවිධ ඤායා මණ්ඩලං සම්මා අභිසම්බුද්ධෝ ඉතිපි සම්මා සම්බුද්ධෝ.

තේරුම :

01. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.

- 24.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා වාචා භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 25.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා කම්මන්තය, භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 26.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා ආජීවය, භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 27.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා වායාමය, භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 28.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා සතිය, භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 29.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භාවනා වශයෙන් වැඩිය යුතු වූ සම්මා සමාධිය, භාවනා වශයෙන් වැඩු බැවින් ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.
- 30.ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සංඛාර - විකාර - ලක්ඛණ - පඤ්ඤාත්ති - නිබ්බාන නම් වූ පඤ්චවිධ ඥාය්‍ය - මණ්ඩලය පරොපදේශ රහිතව ස්වමිභූඥානයෙන් සර්වප්‍රකාරයෙන් අවබෝධ කළ බැවින්ද, සම්මා සම්බුද්ධ නම් වන සේක.

විපස්සනා

1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුහුනා නාමරූප ධම්මා ධණේ ධණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අනිච්චා.
2. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිලිතත්තා දුක්ඛා.
3. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පචන්තිතත්තා අනත්තා.
4. අනිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති.

5. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භව තණ්හා ඒකන්තේත සමුදයසච්චං නාම හෝති.
6. තේසං උභින්නං අප්පචන්ති සඬ්ඛාතා නිබ්බාණ ධාතු ඒකන්තෙන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.
7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේත මග්ග සච්චං නාම හෝ.
8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසා තුල්‍ය - නමෝ තේ පුරිසාසන

විදර්ශනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාම රූපයෝ ඝණයක්, ඝණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය. ඇතිවීම, නැතිවීම දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝ ය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් ආත්මයෝය.

අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම-රූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍ය උපදවන්නා වූ පුර්ව භව තාණ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍ය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවත් වීම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන්ම නිරෝධ සත්‍ය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මගේ බුදුගුණ භාවනාවමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

ආප්‍රඥා පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට! මාගේ නමස්කාරය වේවා.

උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට! මාගේ නමස්කාරය වේවා.

අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට! මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ශ්‍රේෂ්ඨ පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේට! මාගේ නමස්කාරය වේවා.

සම්මා සම්බුද්ධ පද විවරණය

01 සම්මා සම්බුද්ධ තෙමේ මනා සේ සියල්ල දන් බැවින් ඒ නම යෙදේ. (සම්මා සාමඤ්ච සබ්බ ධම්මානං බුද්ධත්තා පන සම්මා සම්බුද්ධෝ - විසුද්ධි මග්ග)

02 අභිඤ්ඤෙය්‍ය: ස්කන්ධ 5, ආයතන 12, ධාතු 18, ඉන්ද්‍රිය 22, සත්‍ය 4, පටිච්ච සමුප්පාද 12, සුවිසි ප්‍රත්‍ය 24, යන මේ ආදී, පරමාර්ථ ධර්මයන් අවබෝධ කරනුයේ විශිෂ්ඨ ඥාන නම් වූ විදුර්භූතා ඥාන හා මාර්ග ඥාන සතරෙනි.

03 පරිඤ්ඤෙය්‍ය පිරිසිදු දත යුතු වූ ජාති ජරා මරණාදී දුක්ඛ සත්‍ය, (ලෝකික සිත් 81, ලෝභය හැර වෛතසික 51 හා අටවිසි රූපය)

04 ජාතිය ආත්ම භවයක ප්‍රතිසන්ධි ගැනීම (ප්‍රතිසන්ධි සිත් 19, වෛතසික 35, කර්මජ රූප 20)

05.ජරා: ජරා ජීර්ණතා යනාදීන් දැක්වෙන පරිදි උපන් නාමරූප සන්තතිගේ ධීවිය, හෙවත් දිරාපත්වෙමින් මරණයට සමීප වීමයි.

06.මරණ: ඉපදී ධීවියට පත් වූ නාම රූපයන්ගේ කිඳි යාමයි

ජීවිතේන්ද්‍රිය උපච්ඡේදක මරණය හා ක්ෂණික මරණයද ගැනේ.

07.සෝක: ඥාති ව්‍යසනාදී හේතුවෙන් හට ගන්නා වූ තාපයය. එය මානසික දොමනස්ස වේදනාවය.

08. පට්ඨේව: අධික සෝකයෙන් හැඬීම් වැළපීම් ඇති කරන වච්චිස්ථාර ශබ්දරූපය පර්ඨේවයයි. (පටිඝ සිත් දෙක නිසා හට ගනී)

09. දුක්ඛ : කාය ප්‍රසාදයේ අනිශ්ච අරමුණු හැපීමෙන් හට ගන්නා වූ කායික දුක්ඛ වේදනාව (දුක්ඛ සහගත කාය විඤ්ඤාන සිතෙහි යෙදේ)

10.දෝමනස්ස: පටිඝ සිත් දෙකෙහි යෙදෙන මානසික දුක්ඛ වේදනාව.

11. උපායාස: ඤාති ව්‍යසනාදිය නිසා ඇතුලත දවමින් පැන නගින දැඩි ගින්නක් වැනි උපායාසය (පටිඝ සිත් දෙකෙහි යෙදෙන ද්වේශය ගැනේ)

12. අප්‍රිය පුද්ගලයන් හා අප්‍රිය වස්තූන් සමග එක්වීමේ දුකය.

13. ප්‍රිය පුද්ගලයන් හා ප්‍රිය වස්තූන්ගෙන් වෙන්වීමේ දුකය.

14. ජාතනාදී සංසාර දුකෙන් නොමිඳී "මට ජාති ජරා මරණාදී දුකක් නොවේවායි පැතුම ඉටු නොවන්නේය. සිත දේ ඉටු නොවීමේ දුකය.

15 සිවුවැදෑරුම් උපාදානයන් විසින් අල්ලා ගන්නා ලද්දා වූ රූප - වේදනා - සඤ්ඤා - සඬ්ඛාර - විඤ්ඤාණ නම් උපාදානස්කන්ධ පඤ්චකයයි. (රූප 28, වේදනා 81, වෛතසික 50, සිත් 81)

16. පහා තබ්බ ධම්ම: (1) තණ්හාව (2) අවශේෂ කෙළෙස් 9 (3) සෙසු අකුසල් සිත් 12, හා එහි වෛතසික 17, (4) කුශල් මුල් 3,

(5) සෙසු ලෞකික කුසල් සිත් 17, හා එහි වෛතසික 35 වෙති.

17. කාම තණ්හා: පඤ්ච කාම වස්තූන් අරමුණු කොට උපදින ලෝභය.

18. භව තණ්හා : ආත්මයක් ඇතැයි වැරදිව ගන්නා වූ ශාස්වත දෘෂ්ටිය සමග එකට උපදින ලෝභය.

19. විභව තණ්හා: මරණින් මතු ඉපදීමක් නැතැයි වැරදිව ගන්නා වූ උච්ඡේද දෘෂ්ටිය සමග එකට උපදින ලෝභය.

20. සවිජ්ඣාතබ්බ ධම්ම: සිවුමග නැණින් පසක් කටයුතු වූ අසංඛත ධාතු නම් වූ නිර්වාණයයි.

21. භාවේතබ්බ ධම්ම : ලෞකික වශයෙන් හා ලෝකෝත්තර වශයෙන් ද, භාවනාවෙන් වැඩිය යුතු වූ ආයතී අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි.

22. සම්මා දිට්ඨි : ආයතී සත්‍ය දක්නා වූ ප්‍රඥා වෛතසිකය යි.

23. සම්මා සංකප්ප: නෙක්ඛම්ම - අව්‍යපාද - අවිහිංසා සංකල්පනාව විතර්ක වෛතසිකය.

24. සම්මා වාචා: සතරක් වූ වාග් දුශ්චරිත විරතිය.

25. සම්මා කම්මන්ත: තුනක් වූ කාය දුශ්චරිත විරතිය.

26. සම්මා ආජීව: සතක් වූ මිට්‍යා ආජීව විරතිය.

27. සම්මා වායාම : සතර සමයක් ප්‍රධාන වියතිය - විරිය වෛතසිකය.

28. සම්මාසති: සතර සතිපට්ඨානය, සති වෛතසිකය

29. සම්මා සමාධි : උපචාර අර්පණා සමාධි, ඒකග්ගතා

වෛතසිකය

30. පඤ්චවිධ ඤෙය්‍ය මණ්ඩලය : (1) සංඛාර - හේතු ප්‍රත්‍යයන් හටගත් නාමරූප (2) විකාර - විකාර රූප පස්දෙන හා නාමරූපයන් ගේ ජරා මරණ (3) ලක්ඛණ - නාම රූපයන්ගේ පෞද්ගලික ලක්ෂණ හා අනිත්‍යාදි පොදු ලක්ෂණ (4) පඤ්ඤාත්ති - ලෝක සම්මුති කථා ව්‍යවහාරය (5) නිබ්බාන - අසංඛත ධාතුව - දත යුතු සියලු ධර්ම මෙහි ඇතුළත් බැවින් මෙය පඤ්චවිධ ඤෙය්‍ය මණ්ඩලය නම් වේ. (පටිසම්භිදා මග්ග) (විත්ත වෛතසික සංඛ්‍යාව අභිධම්මත්ථ සංගහවෙති)

නමෝ තස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

01. සෝ භගවා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

02. සෝ භගවා විපස්සනා ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

03. සෝ භගවා මනෝමයිද්ධි ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

04. සෝ භගවා ඉද්ධි විධේ ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

05. සෝ භගවා දිබ්බ සෝත ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

06 සෝ භගවා චේතෝපරිය ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

07. සෝ භගවා පුබ්බේ නිවාසානුස්සති ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

08. සෝ හගවා දිබ්බ චක්ඛු ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
09. සෝ හගවා ආසවක්ඛය ඤාණේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
10. සෝ හගවා පාතිමොක්ඛ සංවර සීලේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
11. සෝ හගවා ඉන්ද්‍රිය සංවර සීලේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
12. සෝ හගවා භොජනේ මත්තඤ්ඤතාය සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
13. සෝ හගවා ජාගරියානු යෝගේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
14. සෝ හගවා සද්ධාය සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
15. සෝ හගවා නිරියා සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
16. සෝ හගවා ඔත්තප්පේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
17. සෝ හගවා බාහුසච්චේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
18. සෝ හගවා පරක්කමේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

19. සෝ හගවා සතියා සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
20. සෝ හගවා මතියා සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
21. සෝ හගවා පඨමේන ඤානේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
22. සෝ හගවා දුතියේන ඤානේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
23. සෝ හගවා තතියේන ඤානේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.
24. සෝ හගවා චතුත්ථේන ඤානේන සමන්නාගතත්තා ඉතිපි විජ්ජාවරණ සම්පන්නෝ.

තේරුම

01. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
02. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ විදුර්ගනා ඥානයෙන් සමන්නාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
03. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මනෝමය සාද්ධි ඥානයෙන් සමන්නාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
04. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සාද්ධිවිධ ඥානයෙන් සමන්නාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

වන සේක.

05. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ දිව්‍යශ්‍රෝත ඥානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
06. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පරචිත්ත විජානන ඥානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
07. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පූර්වේතිවාසානුස්මාති ඥානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
08. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ දිව්‍යංවක්ෂුරිනි ඥානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
09. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ආශ්‍රවක්ෂයකර ඥානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
10. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර සීලයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
11. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ඉන්ද්‍රිය සංවර සීලයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
12. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ භෝජනයෙහි මාත්‍රඤ්ඤාවෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

13. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ජාගාරියානුයෝගයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
14. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ශුද්ධාවෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
15. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ නිරිගුණයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
16. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ඔත්තප්පයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
17. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ බහුශ්‍රැතභාවයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
18. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පරාක්‍රම විරියයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
19. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ස්මෘතියෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
20. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ප්‍රඥාවෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.
21. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ප්‍රථම ධ්‍යානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

22. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ද්විතීය ධ්‍යානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

23. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ තෘතීය ධ්‍යානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

24. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ චතුර්ථ ධ්‍යානයෙන් සමන්තාගත බැවින්ද, විජ්ජාවරණ සම්පන්න නම් වන සේක.

විපස්සනා

01. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුභූතා නාමරූප ධම්මා ඛණේ ඛණේ උප්පිපිත්වා නිරුද්ධත්තා අභිච්චා.

02 උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා.

03. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පචත්තිතත්තා අනත්තා.

04. අභිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාමහෝති.

05. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භව තණ්හා ඒකන්තේන සමුදය සච්චං නාම හෝති.

06. තේසං උභින්නං අප්පචත්ති සඬ්ඛාතා නිබ්බාණා ධතු ඒකන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.

07. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේන මග්ග සච්චං නාමහෝති.

08. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං

චතුන්නං අරිය සච්චානනං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

විදර්ශනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භවානාවේදී පහළ වූ නාමරූපයෝ ඤාණයක් ඤාණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අභිත්‍යයෝය, ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙකකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවැති බැවින් අනාත්මයෝය.

අභිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාමරූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍ය උපදවන්නා වූ පූර්ව භව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන්ම සමුදය සත්‍ය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්වීම නම් වූ නිර්වාණා ධාතුව ඒකාන්තයෙන්ම නිරෝධ සත්‍ය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන්ම මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාවමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයෙන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

විපස්සනා ඤාණ මනෝම යිද්ධි - ඉද්ධිප්පහේදෝපි ව දිබ්බසෝතං පරස්ස වේතෝ පරියාය ඥාණා - පුබ්බේ නිවාසානුගතඤ්ච ඤාණං

දිබ්බඤ්ච වක්ඛාසාව සඬ්ඛයෝව - ඒතානි ඤාණානි ඉට්ඨි විජ්ජා අලංකරං යා මුනි ධම්ම දේහං - විසේස සෝභා ගුණ මප්පදුපේතා.

සීලං වරං ඉන්ද්‍රිය සංවරෝ ව - මත්තාසිතා ජාගරියානු යෝගෝ සද්ධානිරෝත්තප්ප ධනුස්සුතත්තං - පරක්කමොවේව සති මනිව

චත්තාරි ඤානානිව තානිමානි - තිපඤ්ච ධම්මා වරණාතිපඤ්ඤා

ඒතේහි විජ්ජා හි ව සම්පයෝගා - සම්පන්න විජ්ජාවරණෝ මුනින්දෝ
(ධර්ම ප්‍රදීපිකා)

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලය - නමෝ තේ පුරිසාසහ

ආපඤ්ඤාපුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට මාගේ
නමස්කාරය වේවා,
උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට මාගේ
නමස්කාරය වේවා,
අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට මාගේ
නමස්කාරය වේවා,
ශ්‍රේෂ්ඨ පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස, ඔබ වහන්සේට මාගේ
නමස්කාරය වේවා,

විජ්ජාවරණ සම්පන්න පද විවරණය

01. ත්‍රි විද්‍යා - අෂ්ඨ විද්‍යා - පසළොස්වරණ ධර්මයන්ගෙන්
සමන්තාගත බැවින් විජ්ජාවරණ සම්පන්න වෙති. ත්‍රි විද්‍යා,
දිව්‍යස් නුවණ, පෙර විසූ කඳු පිළිවෙල දන්නා නුවණ හා
ආශ්‍රව්‍යයකර ඥානයයි. අෂ්ට විද්‍යා, විදුර්ගතා ඥාන,
මනෝමය සාද්ධි ඥාන - සාද්ධි විධි ඥාන - දිව්‍ය ශ්‍රෝත ඥාන -
පරචිත්ත විජානන ඥාන, හා ත්‍රි විද්‍යාවත් සමග අෂ්ට විද්‍යාව
ගැනේ, පසළොස් වරණ ධර්ම - ප්‍රාතිමෝක්ෂ සංවර සීලය, ඉන්ද්‍රිය
සංවර සීලය, භෝජන මාත්‍රඥතාව, ජාගරියානුයෝගය,
ශ්‍රද්ධාව, හිරි, ඔතප්ප, බහුශ්‍රැත භාවය, පරාක්‍රම වියථි, සතිය,
ඤාණය හා ධ්‍යාන චතුෂ්කය ගැනෙති.

02. විපස්සනා ඤාණ 10 සම්මර්ගන ඤාණය, උදයව්‍ය
ඤාණය, භංග ඤාණය, භයතු පටිධාන ඤාණය, ආදීනව
ඤාණය, නිබ්බදා ඤාණය, මුඤ්ඤාචතුක්කමයනා ඤාණය,
පටිසම්බාහු පස්සනා ඤාණය, සංඛාරපේක්ඛා ඤාණය හා
අනුලෝම ඤාණයද වෙති.

03. මනෝමය සාද්ධිය : තමා හා සමාන සකලාංග සම්පූර්ණ
ආත්ම භාව මවා පෑමේ සාද්ධියයි. රූපාවචර චතුර්වධ්‍යාන
සම්පයුත්ත අභිඤ්ඤාවකි.

04. සාද්ධිවිධ : අධිෂ්ඨාන සාද්ධි, විකුර්වණ සාද්ධි නමින් ඇති
විවිධාකාර ප්‍රාතිභායථි දැක්වීමේ අභිඥාපය.

05. දිව්‍යශ්‍රෝත : දුර වූද, ළග වූද, ඔහුදාරක වූද, සියුම් වූද,
ශබ්ද ඇසීමට දිවකන් නුවණය.

06. වේතෝපරිය ඤාණය : අන්‍යන්ගේ සිත බැලීමට සමත් වූ
පරචිත්ත විජානන ඤාණය.

07. පෙර විසූ ආත්ම භාව පිළිබඳ නාම ගෝත්‍ර, රූප විලාසය,
ආහර පාන, සැප දුක්, ආදී සියල්ල දත හැකි වූ
පූර්වෙතිවාසානුස්මාති ඤාණයයි.

08. දිබ්බ චක්ඛු : සතියක් ඇතුළත මැරෙන - උපදින - සුගති -
දුගති යන කුසල් අකුසල් රැස් කරන සත්වයින් හා ලෝකයන් දත
හැකි වූ දිව්‍යස් නුවණය.

09. ආසවක්ඛයඤාණ : සකළ ආශ්‍රවයන් ක්ෂය කරන අර්හත්
මාර්ග ඤාණය.

10. ප්‍රාතිමෝක්ඛ : ශික්ෂාපද සීලයයි.

11. ඉන්ද්‍රිය සංවර : වක්පුරුෂාදී ඉන්ද්‍රියන් සය දෙන සතියෙන්
රැක ගන්නා වූ ශීලයයි.

12. භෝජනේ මත්තඤ්ඤතා : පිළිගැනීම හා පරිභෝගය -
ප්‍රත්‍යවේක්ෂාව යන කරුණු තුන ගැන නුවණින් යුත්ත විමයි.

13. ජාගරියානුයෝගය : රාත්‍රී මධ්‍යම යාමය පමණක්

නිදාගැනීමට වෙන් කොට ඉතිරි මුළු කාලයම නිවරණ යටපත් කරමින් භාවනානුයෝගී වීමයි.

14. ශුද්ධාව : ප්‍රසාදනීය වස්තු නම් වූ බුද්ධාදී රත්නත්‍රය කෙරෙහි ඇතිවන ප්‍රසාදයයි.
15. හිරි : ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතා දී පාපයන් ගැන ඇතිවන මහත් ලැජ්ජාව.
16. ඔත්තජ්ජ : ත්‍රිවිධ කාය දුශ්චරිතාදිය ගැන ඇති වන මහත් හය.
17. බාහුසච්ච : ධර්ම විනය බොහෝ අසා ධරා ඇති බවයි.
18. පරක්කම : කායික චෛතසික විර්තිය.
19. සති : සතර සතිපට්ඨාන ආදී භාවනාවන් දියුණු කළ සිතිය ය.
20. මති : ඉහත දැක්වූ ත්‍රි විද්‍යා අෂ්ඨ විද්‍යාවන් හැර ඉතිරි සියලු ඥාණ ඇතුලත් වන වචනයකි.
21. ප්‍රථමධ්‍යානය : විතර්ක - විචාර - ප්‍රීති - සුඛ - ඒකග්‍රතා යන අංග 5ය.
22. ද්විතීයධ්‍යානය : ප්‍රීති - සුඛ - ඒකග්‍රතා යන අංග 3ය.
23. තෘතීයධ්‍යානය : සුඛ - ඒකාග්‍රතා යන අංග දෙකය.
24. චතුර්ථධ්‍යානය : උපේක්ෂා - ඒකාග්‍රතා යන අංග 2ය අංග සම බැවින් අරූප සමාපත්ති සතරද, චතුර්ථ ධ්‍යානයට ඇතුළත් වෙති.

නමෝතස්ස හගවතේ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

01. සෝ හගවා ඉතිපි සුගතෝ.
02. සෝ හගවා සෝහන ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ
03. සෝ හගවා සෝහන සම්මා දිට්ඨි ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
04. සෝ හගවා සෝහන සම්මා සංකප්ප ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
05. සෝ හගවා සෝහන සම්මා වාචා ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
06. සෝ හගවා සෝහන සම්මා කම්මන්ත ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
07. සෝ හගවා සෝහන සම්මා සංකප්ප ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
08. සෝ හගවා සෝහන සම්මා වායාම ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
09. සෝ හගවා සෝහන සම්මා සති ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
10. සෝ හගවා සෝහන සම්මා සමාධි ගමනත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
11. සෝ හගවා සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
12. සෝ හගවා අජාතිං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
13. සෝ හගවා අජරං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.

14. සෝ හගවා අව්‍යාධිං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
15. සෝ හගවා අමතං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
16. සෝ හගවා අසෝකං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
17. සෝ හගවා අපට්ඨේවං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
18. සෝ හගවා අනුපායාසං සුන්දරං ධානං ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
19. සෝ හගවා සම්මාව ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
20. සෝ හගවා සෝතාපත්ති මග්ගේන සම්මා ව ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
21. සෝ හගවා සකදාගාමි මග්ගේන සම්මා ව ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
22. සෝ හගවා අනාගාමි මග්ගේන සම්මා ව ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
23. සෝ හගවා අරහත්ත මග්ගේන සම්මා ව ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
24. සෝ හගවා සම්මා වා ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
25. සෝ හගවා සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
26. සෝ හගවා ස්වාක්ඛාතං ධම්මං සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.

27. සෝ හගවා සන්දිට්ඨිකං ධම්මං සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
28. සෝ හගවා අකාලිකං ධම්මං සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
29. සෝ හගවා ඒතිපස්සිකං ධම්මං සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
30. සෝ හගවා ඕපනයිකං ධම්මං සම්මා ගතත්තා ඉතිපි සුගතෝ.
31. සෝ හගවා පච්චත්තං චේදිතබ්බො විඤ්ඤාති ධම්මං සම්මා ව ගදත්තා ඉතිපි සුගතෝ.

තේරුම :

01. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද සුගත නම් වන සේක.
02. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පාරිශුද්ධ වූ ආර්ය මාර්ග සංඛ්‍යාත ශෝභන ගමන් ඇති හෙයින්ද, සුගත නම් වන සේක.
03. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ශෝභන වූ සම්මා දිට්ඨි ගමන් ඇති හෙයින්ද, සුගත නම් වන සේක.
04. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ශෝභන වූ සම්මා සංකප්ප ගමන් ඇති හෙයින්ද, සුගත නම් වන සේක.
05. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ශෝභන වූ සම්මා වචා ගමන් ඇති හෙයින්ද, සුගත නම් වන සේක.

15. ස්වාමිනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මරණ දුක නැත්තා වූ ශාන්ත සුභ්දර නිර්වාණයට ගමන් ගත් බැවින්ද,

23. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ රහත් මඟ නැණින් නැසූ කෙළෙසුන් නැවත නූපදවමින් ගමන් ගත් බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.

24. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ දීපංකර පාද මූලයේ පටන් බෝධි මූලය දක්වා මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙන් ගමන් ගත් බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
25. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සාර්ථක වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
26. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ස්වාක්කාත නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
27. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සන්දිට්ඨික නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
28. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අකාලික නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
29. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ චිත්තසංසික නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
30. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ඕපනයික නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.
31. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පච්චත්තං වේදි තබබො විඤ්ඤති නම් වූ සද්ධර්ම දේශනා ඇති බැවින්ද, සුගත නම් වන සේක.

විපස්සනා

01. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුහුතා නාම රූප ධර්මා බණේ බණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අනිච්චා.
02. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා.

03. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පචත්තිතත්තා අනත්තා.
04. අනිච්චා, දුක්ඛා, අනත්තා නාමරූප ධර්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති.
05. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භවතණ්හා ඒකන්තේන සමුදය සච්චං නාම හෝති.
06. තේසං උභින්නං අප්පචත්ති සඛ්ඛාතා නිබ්බාණා ධාතු ඒකන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.
07. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතඛ්ඛෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති.
08. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපතිස්සයෝ හෝතු.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලා - නමෝ තේ පුරිසාසන.

විදුර්ශනාවට නැංවීම.

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාම රූපයෝ ඝෂණයක් ඝෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය. ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙකෙන් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝය.

අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාමරූප සමුහය ඒකාන්තයෙන්ම දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍ය උපදවන්නා වූ

පුර්වභව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍ය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍ය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු වූ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන්ම මාර්ග සත්‍ය නම් වේ

මගේ බුදුගුණ භාවනාවමය කුසලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා, වාසනා වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

ආපඤ්ඤා පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ශ්‍රේෂ්ට පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

සුගත පද විවරණය

01. ශෝභන ගමන සුන්දර නිවහන යාම, කෙළෙස් නසමින් යාම, මැදුම් පිළිවෙතින් යාම හා උතුම් සදහම් දෙසුම යනදී අර්ථයෙන් සුගත නම් වේ.

02. සෝභන ගමන : ආයතී මාර්ගයෙන් වැඩිය නිවන් ගමන.

03. සම්මා දිට්ඨි : සත්‍ය දැකීම පඤ්ඤාදිවිදියයි.

04. සම්මා සංකප්ප : නෛෂ්ක්‍රම්‍ය සහගත වූ ද, මෙෙත්‍රී කරුණා සහගත වූද සංකල්පනාව, කුසල විතර්කයයි.

05. සම්මා වාචා : වාග් දූෂවර්ත විරතිය හා සුභාසිත වචන කතා කිරීමේ කුසල වේතනාව.

06. සම්මා කම්මන්ත : කාය දූෂවර්ත විරතිය හා කයින් කුසල කිරීමේ වේතනාවද වේ

07. සම්මා ආජීව : මිට්‍යා ආජීව විරතිය හා දැහැමින් ජීවිකාව පැවැත්වීමේ කුසල වේතනාවද ගැනේ.

08. සම්මා වායාම : නූපන් අකුල් නූපදවීම, උපන් අකුසල් නැසීම, නූපන් කුසල් ඉපදවීම, උපන් කුසල් වැඩි දියුණු කිරීම වශයෙන් උපදින කුසල විරිය.

09. සම්මා සති : කුසල් අරමුණු සිහිපත් කරන්නා වූ කාය - වේදනා - චිත්ත ධම්මානුපස්සනා වශයෙන් උපදින සතියයි.

10. සම්මා සමාධි : උපචාර අර්පනා වශයෙන් උපදින කුසල චිත්ත ඒකාග්‍රතාවය.

11. සුන්දරං ධානං : ශාන්ති ලක්ෂණ නිර්වාණ ධාතුව.

12. ඉපදීමක් නැති බැවින් නිර්වාණය අපාති නම් වේත

13. ජරාවක් නැති බැවින් නිර්වාණය අජර නම් වේ.

14. ව්‍යධියක් නැති බැවින් නිර්වාණය අව්‍යාධි නම් වේ.

15. මරණයක් නැති බැවින් නිර්වාණය අමෘත නම් වේ.

16. සෝකයක් නැති බැවින් නිර්වාණය අසෝක නම් වේ.

17. පරිදේවයක් නැති බැවින් නිර්වාණය අපරිදේව නම් වේ.

18. උපායාසයක් නැති බැවින් නිර්වාණය අනුපායාස නම් වේ.
19. සම්මා ව ගත : නැසු කෙළෙස් නැවත නූපදවමින් නිවනට වැඩිය බැවින් සම්මා ව ගත නම් වේ.
20. සෝතා පත්ති මාර්ගයෙන් නැසු සංයෝජන 3 හා අනුසය 2. නැවත නූපත් හ.
21. සකදාගාමි මාර්ගයෙන් තුනී කළ සංයෝජන 2 හා අනුසය 2 නැවත ඔපුරා බවට පත් නොවූහ.
22. අනාගාමි මාර්ගයෙන් නැසු සංයෝජන අනුසය 2 නැවත නූපත්හ.
23. අර්හත් මාර්ගයෙන් නැසු සංයෝජන 5 හා අනුසය 3. නැවත නූපත් හ.
24. සම්මා වා ගත : කාම සුඛ, අත්තකිලමථ, සාශ්වත, උච්ඡේද, යන අන්තයන්ට නොපැමිණ. මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙන් පැමිණි බැවින්, සම්මා වා ගත නම් වේ.
25. සම්මා ව ගද : සුදුසු කල්හිම සත්‍ය වූද, ප්‍රිය වූද අර්ථදායක වචන හා සුදුසු තැනිති - ප්‍රිය වූත්, සත්‍ය වූත් අර්ථදායක වචන ඇති බැවින් සම්මා ව ගද නම් වේ.
26. ස්වාක්කාත : සර්වඥතා ඥානයෙහි පිහිටා වදාළ ධර්මය ස්වාක්කාත නම් වේ.
27. සන්දිට්ඨික : මේ අත් බවයෙහි තම තමන් විසින්ම දැන හැකි බැවින් සන්දිට්ඨික නම් වේ.
28. අකාලික : ලෝකෝත්තර මාර්ගයට අනතුරුවම ඵලය ගෙන

දෙන බැවින් අකාලික නම් වේ.

29. ඵ්භිපස්සික : ඵච බලවයි දැක්වීමට සුදුසු විද්‍යමාන ආනිශංස ඇති බැවින් ඵභි පස්සික නම්.
30. ඕපනයික : මාර්ග ඵල සිත් තුළ පහළ කරගත හැකි මනා බැවින් හා නිර්වාණය අරමුණු කළ යුතු බැවින් උපනයිකය (වෙන පැමිණිය යුතු) අර්ථයෙන් ඕපනයික නම්.
31. පච්චත්තං වේදිතබ්බ : නැණවතුන් විසින් තම තමාගේ නැණ පමණින් සිය සිත් සතන් තුළ අවබෝධ කර ගත යුතු බැවින් පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤති නම් වේ.

(විසුද්ධි මග්ගා)

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස.

01. සෝ හගවා ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
02. සෝ හගවා සබ්බථා ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
03. සෝ හගවා සභාවෙනො ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
04. සෝ හගවා සමුදයතෝ ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
05. සෝ හගවා නිරෝධතෝ ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
06. සෝ හගවා නිරෝධුපායතෝ ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.
07. සෝ හගවා සබ්බේ සත්තා ආනාරට්ඨිතිකා, ති ඵ්කච්චං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකච්ඤ.

08. සෝ හගවා නාමඤ්ච රූපඤ්චා ති දුට්ඨං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
09. සෝ හගවා තිස්සෝ වේදනා ති තිට්ඨං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
10. සෝ හගවා චත්තාරෝ ආභාරා'ති චතුබ්බිධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
11. සෝ හගවා පඤ්චපාදනක්ඛන්ධා ති පඤ්චවිධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
12. සෝ හගවා ඡ අප්ඤ්ඤානි ආයතනානිති ඡබ්බිදං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
13. සෝ හගවා සත්ත චඤ්ඤානුට්ඨිතියෝ 'ති සත්ත විධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
14. සෝ හගවා අට්ඨලෝක ධම්මා' ති අට්ඨවිධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
15. සෝ හගවා නව සත්තාවාසා'ති නව විධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
16. සෝ හගවා දසායතනානි'ති දස විධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
17. සෝ හගවා ද්වාදසායතනානි'ති ද්වාදසවිධං ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
18. සෝ හගවා අට්ඨාරස ධාතුයෝ'ති අට්ඨාරසවිධංලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.

19. සෝ හගවා සඤ්ඤා ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 20. සෝ හගවා සත්ත ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 21. සෝ හගවා කාම ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 22. සෝ හගවා රූප ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 23. සෝ හගවා අරූප ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 24. සෝ හගවා සඤ්ඤා ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 25. සෝ හගවා අසඤ්ඤා ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 26. සෝ හගවා නේවසඤ්ඤා - නාසඤ්ඤා 2ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 27. සෝ හගවා ඒකවෝකාර ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 28. සෝ හගවා චතුර්වෝකාර ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 29. සෝ හගවා පඤ්චවෝකාර ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
 30. සෝ හගවා ඕකාස ලෝකං අවේදි ඉතිපි ලෝකවිදු.
- තේරුම.
01. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ මෙසේද ලෝකවිදු නම් වන සේක.
 - 02 ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ස්කන්ධ ලෝකය සර්වප්‍රකාරයෙන් අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම්

වන සේක.

03. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ලෝක ස්වභාවය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
04. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ලෝක සමුදය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
05. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ලෝක නිරෝධය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
06. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ලෝක නිරෝධ උපාය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
07. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සියළු සත්ත්වයෝ ආහාරය පිනිට කොට ඇත්තෝය යි, එක් වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
08. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ නාමරූප නම් දෙවැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
09. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ත්‍රිවිධ වේදනා නම් වූ තෙවැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
10. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ වතු ආහාර නම් වූ සිවු වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
11. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පංච උපාදනාස්කන්ධ නම් වූ පස්වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.

12. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අධ්‍යාත්මික ආයතන සය නම් වූ සවැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
13. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සත්ත විඤ්ඤාණාධිකි නම් වූ සත් වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
14. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අර්ථ ලෝක ධර්මය නම් වූ අට වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
15. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ නව සත්තාවාස නම් වූ නව වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
16. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ දස ආයතන නම් වූ දස වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
17. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ද්වෘදස ආයතන නම් වූ දොළොස් වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
18. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අටලොස් ධාතු නම් වූ අටළොස් වැදෑරුම් ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
19. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සංස්කාර ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
20. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සත්ව ලෝකය

අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.

21. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ කාම ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
22. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ රූප ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
23. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අරූප ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
24. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ සඤ්ඤා ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
25. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අසඤ්ඤා ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
26. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ නෙව සඤ්ඤා නා සඤ්ඤා ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
27. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ ඒකවෝකාර ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
28. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ චතුරවෝකාර ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
29. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ පංචවෝකාර ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.
30. ස්වාමිනි භාග්‍යවතුන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේ අවකාශ ලෝකය අවබෝධ කළ බැවින් ද, ලෝකවිදු නම් වන සේක.

විපස්සනා

01. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුහුනා නාමරූප ධම්මා ඛණේ ඛණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අනිච්චා.
02. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා.
03. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පවත්තිතත්තා අනත්තා.
04. අනිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති.
05. තං සමුට්ඨාපිකා පූර්මා භවතණ්හා ඒකන්තේන සමුදයසච්චං නාම හෝති.
06. තේසං උභින්නං අප්පවත්ති සංඛ්‍යාතා නිබ්බාණා ධාතු ඒකන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.
07. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති.
08. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලුප - නමෝ තේ පුරිසාසත.

විදුර්භනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාමරූපයෝ ඤාණයක් ඤාණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය. ඇතිවීම නැතිවීම දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝය. තම

තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝය.

අභිතප වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම - රූප සමුහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ ඒ දුක්ඛ සත්‍ය උපදවන්නා වූ පූර්ව හව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍ය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍ය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු වූ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු! සාධු!! සාධු!!!

ආපඤ්ඤ පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ශ්‍රේෂ්ට පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා.

ලෝකච්ඡු පද විවරණය

01. ලෝකච්ඡු : සකල ලෝකය තෙමේම අවබෝධ කළ බැවින් ලෝකච්ඡු නම් වේ.

02. ස්කන්ධ ලෝකය සර්වප්‍රකාරයෙන් අවබෝධ කළහ. ස්කන්ධ 5කි.

03. සභාවතෝ : ඉජ්ජන - පඉජ්ජන ලෝකස්වභාවය, දුක්ඛ සත්‍ය වශයෙනි.

04. සමුදයතෝ : ලෝකය හට ගැනීමේ හේතුව, සමුදය සත්‍ය වශයෙනි.

05. නිරෝධතෝ : ලෝකයෙන් චතර වූ තැන නිරෝධ සත්‍ය වශයෙනි.

06. නිරෝධුපායතෝ : ලොවුතුරු නිවනට පැමිණීමේ උපාය මාර්ග සත්‍ය වශයෙනි.

07. ආභාරට්ඨිතිකා : සෑම සත්ත්වයෝ කඛලිංකාර, එස්ස, මනෝ සංවේතනා, විඤ්ඤාණ, ආභාර පිහිට කොට ඇත්තාහ.

08. නාම - රූප : ලෞකික සිත් අසු එකයි එහි වෛතසික පනස් දෙකයි, හා රූප විසි අටකි.

09. වේදනා : සැප - දුක් - මැදහත් වේදනා තුනකි.

10. ආභාර : කඛලිංකාරාභාරය, එස්සාභාරය, මනෝසංවේතනාභාරය, විඤ්ඤාණාභාරය.

11. රූපුපාදනස්ඛන්ධය, වේදනා - සඤ්ඤා - සංකාර - විඤානුපාදනස්ඛන්ධය, යනු පඤ්චවිධ ලෝකයයි.

12. වක්ඛායතන, සෝත, ඝාන, පිච්ඡා, කාය, මනායතන යනු අධ්‍යාත්මික ආයන සය, ෂඨ්ථිධ ලෝකයයි.

13. (1) නානත්ත කාය, නානත්ත සඤ්ඤා (2) නානත්තකාය ඒකත්ත සඤ්ඤා (3) ඒකත්ත කාය නානත්ත සඤ්ඤා (4) ඒකත්ත කාය ඒකත්ත සඤ්ඤා (5) ආකාසානඤ්චායතන (6) විඤ්ඤා විඤ්ඤාණාට්ඨිති හත සප්තවිධ ලෝකයයි.

14. ලාභ, අලාභ, යස, අයස, නිත්ථා, ප්‍රසංසා, සුඛ, දුක්ඛ, යන අෂ්ඨ ලෝක ධර්මය අට වැදෑරුම් ලෝකයයි.

15. සප්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියට, අසඤ්ඤා සත්තය හා නේවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනය ගැනීමෙන් නව සත්තාවාස නම්,
16. චක්ඛායතන සෝත, ඝාන, පීඨිනා කාය, රූප, සද්ද, ගන්ධ, රස පොට්ඨබ්බායතන යන මේ 10 දූශය දූශවිධ ලෝකයයි.
17. ආයතන 10 දූශයට මනාතනය හා ධම්මායතනය යන දෙක එකතුවෙන් ලැබෙන ආයතන 12 වැදෑරුම් ලෝකයයි.
18. අටළොස් ධාතු : චක්ඛු ධාතු, සෝත, ඝාන, පීඨිනා, කාය, රූප ධාතු, සද්ධ, ගන්ධ, රස, පොට්ඨබ්බ ධාතුව, චක්ඛු විඤ්ඤාණ ධාතුව, සෝත, ඝාන, පීඨිනා, කාය, විඤ්ඤාණ ධාතු - මනෝ ධාතු, මනෝ විඤ්ඤාණ ධාතුව, හා ධම්ම ධාතුව, හා ධම්ම ධාතුව, යන 18, අටළොස් ධාතුව, අටළොස් වැදෑරුම් ලෝකය නම්,

(ප ට් ට් ට් ද)

මග්ගපාලි)
19. පුත්‍රත්‍වයෙන් සකස් කරනු ලබන අවිඤ්ඤාණක සවිඤ්ඤාණක සියළු සංස්කාරයෝ සංස්කාර ලෝකයයි.
20. අල්පරජස්ක, මහාරජස්කාදී සියළු සත්ත්ව කොට්ඨාශ සත්ව ලෝකය නම්,
21. අවිච්ඡේ පටන් පරනිර්මිත වසවර්ති දිව්‍ය ලෝකය තෙක් 11 ඵකොළොස් භූමියට ඇතුළත් සියල්ල කාම ලෝකයයි.

22. බුන්ම පාරිසරික පටන් අකතිට්ඨ තලය තෙක් 16 සොළොස් භූමියට අදාල සියල්ල රූප ලෝකයයි.
23. ආකාසානඤ්චායතනාදී අරූප භූමි සතරට අයත් සියල්ල අරූප ලෝකයයි. (ධම්ම සංගණි)
24. අසඤ්ඤාසත්තය හා භාවාග්‍රය හැර ඉතිරි භූමි විසි නවය සඤ්ඤා ලෝකය නම්,
26. භාවාග්‍රය නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා ලෝක නම්,
27. අසඤ්ඤා සත්තය, ඒකස්කන්ධයක්ම ඇති බැවින් ඒකචෝකාර ලෝකය නම්,
28. අරූප භූමි සතර, ස්කන්ධ සතරක් ඇති බැවින් චතු චෝකාර ලෝකය නම්,
29. අසඤ්ඤා සත්ත - අරූපතල හැර ඉතිරි භූමි විසිහය ස්කන්ධ පහක් ඇති බැවින් පඤ්චචෝකාර ලෝක නම්,
30. භූමි එක්තිසකින් යුත් මේ සක්වල සහිත අනන්ත ලෝක ධාතු ඕකාශ ලෝකය නම් වේ. (ධාතු කතා)

අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී ගුණය

නමෝ තස්ස හගචතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

01. සෝ හගවා ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
02. සෝ හගවා සිලක්ඛන්ධෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
03. සෝ හගවා පාතිමොක්ඛ සංවර සිලේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
04. සෝ හගවා ඉන්ද්‍රිය සංවර සිලේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
05. සෝ හගවා අජිව පාරිසුද්ධි සිලේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

06. සෝ හගවා පච්චය සන්තිස්සිත සංවර සිලේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
07. සෝ හගවා සමාධික්ඛන්ධෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
08. සෝ හගවා කාමාවචර සමාධිනා අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
09. සෝ හගවා රූපාවචර සමාධිනා අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
10. සෝ හගවා අරූපාවචර සමාධිනා අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
11. සෝ හගවා ලෝකුත්තර සමාධිනා අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
12. සෝ හගවා පඤ්ඤාක්ඛන්ධෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
13. සෝ හගවා ඉන්ද්‍රිය පරෝපරියත්තේ ඤාණේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
14. සෝ හගවා ආසයානුසයේ ඤාණේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
15. සෝ හගවා යමක පාටිභාරයේ ඤාණේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
16. සෝ හගවා මහාකරුණා සමාපත්තියා ඤාණේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී
17. සෝ හගවා සබ්බඤ්ඤාත ඤාණේන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

18. සෝ හගවා අනාවරණ ඤාණෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

19. සෝ හගවා විමුක්තිධන්ධෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

20. සෝ හගවා විමුක්ති ඤාණදස්සනක්ඛන්ධෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

21. සෝ හගවා රූපකාය සම්පත්තියා අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

22. සෝ හගවා සතිපට්ඨානෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

23. සෝ හගවා සම්මප්පධානෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

24. සෝ හගවා ඉද්ධිපාදෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

25. සෝ හගවා ඉන්ද්‍රියෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

26. සෝ හගවා ඛල්ලෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

27. සෝ හගවා බොජ්ඣංගිග්ගෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

28. සෝ හගවා මග්ගඛිග්ගෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

29. සෝ හගවා බුද්ධත්තේ චේසාරජ්ජෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

30. සෝ හගවා ආසවක්ඛෙය් චේසාරජ්ජෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි

අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

31. සෝ හගවා අන්තරායිකේ චේසාරජ්ජෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

32. සෝ හගවා නියතානිකේ චේසාරජ්ජෙන අනුත්තරෝ ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

33. සෝ හගවා අනුත්තරෙන විධිනා පුරිසදම්මේ සාරොතා ඉතිපි අනුත්තරෝ පුරිසදම්ම සාරටී

තේරුම :

01. ස්වාමීනි,භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ මෙසේ ද අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

02. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ සිලස්සන්ධයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

03. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ප්‍රාතිමොක්ෂ සංවර සිලයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

04. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ඉන්ද්‍රිය සංවර සිලයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

05. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ආජීව පාරිශුද්ධ ශීලයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

06. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ පුත්‍රසන්නිශ්‍රිත සිලයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරටී නම් වන සේක.

07. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ

16. ස්වාමීනි භාග්‍යවතන්වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මහාකරුණා

24. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ සතර සෘද්ධි පාදයෙන් උත්තරීතර බවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරවී නම් වන සේක.

25. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය ධර්මයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

26. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ පංචබල ධර්මයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

27. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ සප්ත බොජ්ඣංගයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

28. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයෙන් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

29. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ බුද්ධත්වයෙහි විශාරද නුවණින් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

30. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ ආශ්‍රවක්ෂයෙහි විශාරද නුවණින් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

31. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ අන්තරායිකයෙහි විශාරද නුවණින් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

32. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ නෛය්‍යානිකයෙහි විශාරද නුවණින් උත්තරීතර බැවින්ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

33. ස්වාමීනි භාග්‍යවතුන්වහන්ස!, ඔබ වහන්සේ දම්මනස කටයුතු වූ, දිව්‍ය මනුෂ්‍ය, බ්‍රහ්ම, නාග, සුපරිණ, යක්ෂ, රාක්ෂස, සිද්ධ, විද්‍යාධර, තිරිඟ්විනාදී සත්වයන්, උත්තරීතර විධියෙන් දම්මනස කළ

බැවින් ද, අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී නම් වන සේක.

විපස්සනා

1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතූභූතා නාමරූප ධම්මා බණේ බණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අභිච්චා

2. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා

3. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පවත්තිතත්තා අනත්තා

4. අභිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඵකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති

5. තං සමුට්ඨපිකා පුරිමා භවතණ්හා ඵකන්තේන සමුදය සච්චං නාම හෝති

6. තේසං උභින්නං අප්පවත්ති සඛබාතා නිබ්බාණා ධාතු ඒ කන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති

7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවෙතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඵකන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති

8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු

සාධු සාධු සාධු

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤ - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලුප - නමෝ තේ පුරිසාසන

විදුර්ගනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාමරූපයෝ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අතිත්‍යයෝය. අතිවිම් නැතිවිම් දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝ ය. තම

තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝ ය.

අතිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම රූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍යය උපදවන්න වූ පූර්වභව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍යය නම්වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍යය නම්වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍යය අවබෝධ කරගැනීමට වැඩිය යුතු වූ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා වාසනා වේවා.

සාධු සාධු සාධු

ආපඤ්ඤා පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුෂ වූ බුදුරජාණන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා

අනුත්තර පුරිසදම්ම සාරථී පද විවරණය

1. සීලාදී ගුණ සමූහයෙන් තමන් වහන්සේට වඩා උතුම් කෙනෙක් නොමැති බැවින්, අදන්නයන් සුදන්න බවට පත් කිරීමේ ශ්‍රේෂ්ඨ අවයව්‍යවරයාණන් වහන්සේ බැවින් අනුත්තර පුරිස දම්ම සාරථී නම් වෙති.
2. වාරිත්‍ර - වාරිත්‍ර, ලෝකික ලෝකෝත්තර ශීල රාශිය සීලස්ඛන්ධ නම්.
3. නවදහස් එකසිය අසූකෝටි පණස්ලක්ෂ තිස්හය දහසක් පමණ වූද, ශික්ෂාපද ශීලය ප්‍රාතිමොක්ෂ සංවරය සීලය නම් වේ.

4. චක්ෂුරාදී ඡක්ඛ ඉන්ද්‍රියන් සතියෙන් සංවර කිරීම, ඉන්ද්‍රිය සංවර සීලය යි.
5. ඕථ්‍යාපීවයෙන් තොරව දැනැමින් ලද සිවුපසය පිළිගැනීම ආපීව පාරිසුද්ධි සීලය යි.
6. දැනැමි සිවුපසය ද, නුවණින් ප්‍රත්‍යවේක්ෂා කොට පරිභෝග කිරීම, ප්‍රත්‍ය සන්නිශ්‍රිත සීලය යි.
7. උපචාර සමාධි - අපරිණා සමාධි - ලෝකික සමාධි ලෝකෝත්තර සමාධි ආදී සමාධි රාශිය සමාධිස්ඛන්ධ නම්.
8. නිවරණ මැඩලන සමාධිය, කාමාවචර උපචාර සමාධිය නම්
9. රූපාවචර චතුස්සක පඤ්චක ධ්‍යාන රූපාවචර සමාධි නම්.
10. අරූප සමාපත්ති සතර, අරූපවචර සමාධි නම්.
11. මාර්ගඵල සම්ප්‍රයුක්ත සමාධිය ලෝකෝත්තර සමාධිය යි.
12. සුතමය ඤාණ - චිත්තමය ඤාණ - භාවනාමය ඤාණා දී, අප්‍රමණ ප්‍රඥාපරාමිත ප්‍රඥාස්ඛන්ධ නම්.
13. ශ්‍රද්ධාදී ඉන්ද්‍රියන් පස් දෙනා ගේ භාවිත ප්‍රමාණය මැන ගැනීමේ ඥානය ඉන්ද්‍රිය පරෝපරියත්ත ඤාණය යි.
14. ආසය - අනුසය - චරිත - අධිමුක්ති, ආදිය දන්නා නුවණ ආසයානුසය ඤාණය යි.
15. යමාමහ පෙළහැර පෑමේ නුවණ, යමකප්‍රාතිහය්‍ය ඤාණය යි.
16. දිනපතා සුවිසි කෝටි ලක්ෂ වාරය බැගින් සමවදිනු ලබන කරුණා බ්‍රහ්ම විහාරය පිළිබඳ නුවණ මහා කරුණා සමාපත්ති ඤාණය යි.
17. සංඛත - අසංඛත සියලු ධර්මයන් සර්වප්‍රකාරයෙන් දන්නා වූ

ප්‍රඥාව සර්වඥතා ඥාණය යි.

18. ආවරණයක් නොමැතිව සියල්ල විනිවිද දන්නා වූ, ප්‍රඥාව, ආචාරණ ඥාණය යි. (මේ සය පටිසම්භිදා මග්ගයෙනි)
19. තදංග - විෂ්කම්භන - සමුවිජේද - පටිප්පස්සද්ධි - නිස්සරණ යනු පඤ්චවිධ විමුක්තිස්ඛන්ධය යි.
20. ලෝකෝත්තර ඵලාධිගමයට අනතුරුවම ලැබෙන ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥාන 19, විමුක්තිඥාණදර්ශනස්ඛන්ධය යි.
21. දෙතිස් මහා පුරුෂ ලක්ෂණ, අසු අනුව්‍යඤ්ජන, ලක්ෂණාදියෙන් විසිතුරු වූ අනුපමෙය්‍ය රූප කාය සම්පත්තියයි.
22. කාය - වේදනා - චිත්ත - ධම්ම යන සතරාකාරයෙන් පවත්න වූ, සතර සතිපට්ඨානය යි.
23. නූපන් අකුසල් නූපදවීම, උපන් අකුසල් නැසීම, නූපන් කුසල් ඉපදවීම, උපන් කුසල් දියුණු කිරීම, යන සතරාකාරයෙන් පහළ වන උතුම් වියර්‍යය සතර සමයක්ප්‍රධාන වියර්‍යය යි.
24. ඡන්ද - චිත්ත - චිරය - විමංසා නමින් ඇති සෘද්ධි පාද සතරය.
25. සද්ධා - චිරය - සති සමාධි - පඤ්ඤා නමින් ඇති ඉන්ද්‍රිය ධර්ම පහයි.
26. ඒ ඉන්ද්‍රිය ධර්ම පහම විරුද්ධ ධර්මයන්ගෙන් කම්පා නොවන අර්ථයෙන් බල ධර්ම නම් වේ.
27. සති - ධම්මවිචය - චිරය - පීති - පස්සද්ධි - සමාධි - උපේක්ඛා නමින් ඇති මාර්ගඥාන - බෝධියට අංග නමින් ප්‍රත්‍යවන බොජ්ඣංග සතකි.
28. සම්මා දිට්ඨි ආදී. මාර්ගාංග අටකි.

29. සර්වඥතාඥාණය ගැන විසාරද ඥාණය

30. අර්හත් මාර්ග ඥාණය ගැන විසාරද ඥාණය

31. කර්ම - ක්ලේශ - විපාක - උපවාද හා ආඥා ව්‍යතික්‍රමණාන්තරාය නම් වූ ධර්ම ගැන විසාරද ඥාණය

32. නෛයර්‍යායානික ධර්ම පිළිබඳ විසාරද ඥාණය

33. දමනය කටයුතු වූ, මනුෂ්‍ය - අමනුෂ්‍ය - දිව්‍ය - බ්‍රහ්ම - තිරශ්චිනා දී සත්වයන් විශිෂ්ට ලෙස දමනය කරන සේක. (විශුද්ධි මග්ග)

සත්ථා දේවමනුස්සනං ගුණය

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. සෝ හගවා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
2. සෝ හගවා දිට්ඨධම්මිකේන අත්ථේන යථාරහං අනුසාසේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
3. සෝ හගවා සම්පරායිකේන අත්ථේන යථාරහං අනුසාසේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
4. සෝ හගවා නිබ්බාන පරමත්ථේන යථාරහං අනුසාසේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
5. සෝ හගවා සත්තේ ජාති කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
6. සෝ හගවා සත්තේ ජරා කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
7. සෝ හගවා සත්තේ ව්‍යාධි කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
8. සෝ හගවා සත්තේ මරණ කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා

- දේවමනුස්සානං,
9. සෝ භගවා සත්තේ සෝක කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
10. සෝ භගවා සත්තේ පරිදේව කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
11. සෝ භගවා සත්තේ දුක්ඛ කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
12. සෝ භගවා සත්තේ දෝමනස්ස කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
13. සෝ භගවා සත්තේ උපායාස කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
14. සෝ භගවා සත්තේ රාග කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
15. සෝ භගවා සත්තේ දෝස කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
16. සෝ භගවා සත්තේ මෝහ කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
17. සෝ භගවා සත්තේ මාන කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
18. සෝ භගවා සත්තේ දිට්ඨි කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
19. සෝ භගවා සත්තේ කිලේස කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
20. සෝ භගවා සත්තේ දුච්චරිත කන්තාරං තාරේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,

21. සෝ භගවා සත්තේ සංසාර කන්තාරං තාරේති උත්තාරේති නිත්තාරේති, පාතාරේති, ඛේමන්ත භූමිං සම්පාපේති ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
22. සෝ භගවා සත්තේ හේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
23. සෝ භගවා සත්තේ විහේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
24. සෝ භගවා සත්තේ අනුහේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
25. සෝ භගවා සත්තේ පඤ්ඤාපේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
26. සෝ භගවා සත්තේ නිජ්ඣාපේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
27. සෝ භගවා සත්තේ පෙක්ඛේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
28. සෝ භගවා සත්තේ පසාදේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
29. සෝ භගවා අනුප්පන්නස්ස මග්ගස්ස උප්පාදේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
30. සෝ භගවා අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජානේතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
31. සෝ භගවා අනක්ඛාතස්ස මග්ගස්ස අක්ඛාතා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
32. සෝ භගවා මග්ගඤ්ඤා ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
33. සෝ භගවා මග්ගවිදු ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
34. සෝ භගවා මග්ගකෝවිදෝ ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,
35. සෝ භගවා මග්ගානුගා ව පනස්ස චතරති සත්තා විතරන්ති පච්ඡා සමන්නාගතා, ඉතිපි සත්ථා දේවමනුස්සානං,

කාන්තාරයෙන් සත්වයන් එතර කළ බැවින් ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.

19. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ කෙලෙස් කාන්තාරයෙන් සත්වයන් එතර කළ බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
20. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ දුශ්චරිත කාන්තාරයෙන් සත්වයන් එතර කළ බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
21. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ සංසාර කාන්තාරයේ සත්වයන් එතර කරවා තිර්වාණ ක්ෂේම භූමියට පමුණුවා වදාළ බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
22. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ සත්වයන් නිවන් පුර පමුණුවන බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
23. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ සත්වයන් විනයයෙහි පිහිටුවන බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
24. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ විමති සිඳිමින් දහම් දෙසන බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
25. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ අර්ථය වටහා දෙමින් දහම් දෙසන බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
26. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ අර්ථ තීරණය කරමින් දහම් දෙසන බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
27. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ප්‍රතිපත්තියෙහි

පිහිටුවමින් දහම් දෙසන බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.

28. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ප්‍රතිපත්ති ඵලයෙහි රස විඳුවමින් දහම් දෙසන බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
29. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ තමන්ගේ සිත් සතන්හි නූපන් නිවන්මග ඉපද වූ බැවින්ද, සත්වා දේව මනුස්සානං වන සේක.
30. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ අනුන්ගේ සිත් සතන්හි නූපන් නිවන්මග ඉපද වූ බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
31. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ බෝධිසත්වයනට විවරණ දෙමින් නිවන් මග පෙන්වූ බැවින්ද, සත්වා දේවමනුස්සානං වන සේක.
32. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ තමන් ඉපද වූ නිවන් මග දන්නා බැවින්ද, සත්වා, දේව මනුස්සානං වන සේක.
33. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ අනුන්ට උපදින නිවන් මග දන්නා බැවින්ද, සත්වා, දේවමනුස්සානං වන සේක.
34. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ බෝධිසත්වයනට උපදින නිවන් මග දන්නා බැවින්ද, සත්වා, දේවමනුස්සානං වන සේක.
35. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස,! ඔබ වහන්සේ ගමන්ගත් නිවන් මග අන් අයද ගමන් කරවූ බැවින්ද, සත්වා, දේව මනුස්සානං වන සේක.

★ විපස්සනා

1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුභූතා නාමරූප ධම්මා ඛණේ ඛණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අභිච්චා
2. උප්පාදු - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා
3. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පචත්තිතත්තා අනත්තා
4. අත්ච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති
5. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භවතණ්හා ඒකන්තේන සමුදය සච්චං නාම හෝති
6. තේසං උභින්නං අප්පචත්ති සඛ්ඛාතා නිබ්බාණා ධාතු ඒකන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති
7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති
8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු

සාධු සාධු සාධු

නමෝ තේ පුරිසාජ්ඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලය - නමෝ තේ පුරිසාසහ

ආජ්ඣාසද්ධං පුරිස වු බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
උත්තම පුරිස වු බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා

අසම පුරිස වු බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුෂ වු බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා

★ විදුර්ගනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වු නාමරූපයෝ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අභිත්‍යයෝය. ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙකින් නිරන්තරයෙන් පිඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝ ය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝ ය.

අභිත්‍ය වු දුක්ඛ වු අනාත්ම වු නාම රූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍යය උපදවන්නා වු පූර්වභව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍යය නම්වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වු නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍යය නම්වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍යය අවබෝධ කරගැනීමට වැඩිය යුතු වු ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයෙන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු සාධු සාධු

★ සත්ථා දේවමනුස්සානං පද විවරණය

1. ලොවී ලොවුතුරා සුවය පිණිස අනුශාසනා කරන බැවින් හා, සසර කතරින් සත්වයන් එතර කරන බැවින්ද සත්ථා දේවමනුස්සානං වන සේක.
2. දිට්ඨි ධම්මික : මෙලොව යහපත
3. සම්පරායික : පරලොව යහපත
4. පරමත්ථ : නිර්වාණාවබෝධය

5. කාන්තරං : වෝර - ව්‍යාළ - අමනුෂ්‍ය - නිරූදක - අප්පහක්ඛ නමින් කාන්තාර 5 කි. මහත් වනගහන බැවින් ද, මහත් අනර්ථ ඇති බැවින් ද එතර යා නොහෙන බැවින් ද, මේවා කාන්තාර නම් වෙති.
ජාතිය : නැවත නැවත තුන් හවයෙහි ඉපදීම නම් වූ ජාති කාන්තාරය ප්‍රතිසන්ධි සිත් 19: වෛතසික 35 : කර්මජ රූප 20 ය.
6. ජරා : උපන් ස්ඛන්ධයන් ගේ, මේරීම, දිරීම, නාම-රූප ධීතිය යි.
7. ව්‍යාධි - රෝගාබාධ-ස්කන්ධයන්ගේ පෙළීම.
8. මරණ : ජීවිතක්ෂයට පැමිණීම, නාම-රූප භංගය යි.
9. සෝක : චිත්ත සන්තාපය, මානසික දුක්ඛ වේදනාව මය
10. පරිදේව : හැකීම-වැළපීම, චිත්ත විපර්යාස ශබ්ද රූපය,
11. දුක්ඛ : කායික දුක, දුක්ඛ සහගත කායවිඤ්ඤාණ සිතෙහි යෙදෙන වේදනාව
12. දෝමනස්ස : මානසික දුක, පටිඝ සිත් දෙකෙහි ඇති වේදනාව
13. උපායාස : විපත් නිසා සිතෙහි පහළ වන අධික දාහය, පටිඝය යි.
14. රාග : අරමුණෙහි ඇලීම, ලෝභ වෛතසික 8 කි.
15. දෝස : අරමුණෙහි ගැටීම, ද්වේෂ වෛතසික 2 කි.
16. මෝහ : අරමුණෙහි මුලාවීම, මෝහ වෛතසික 12 කි
17. මාන : උඩගු බව, මාන වෛතසික 4 කි.

18. දිට්ඨි : වැරදි දෘෂ්ටි 62 කි. දිට්ඨි වෛතසික 4 කි.
19. කිල්ලේස : සන්තානය දවන තවන අර්ථයෙන් කිල්ලේශ නම්. වස්තු වශයෙන් 10 කි. ප්‍රභේද 1, 500 කි
20. දුච්චරිත : අයහපත් හැසිරීම, කායික, 3, වාචසික 4, මානසික 3, සියල්ල 10 කි.
21. සංසාර : ස්කන්ධ-ආයතන-ධාතූන් ගේ දිගට පැවැත්ම, තාරෙති : බියකරු සසරින්, එතර කරවයි. උත්තාරේති : ක්ෂේමාන්ත භූමියට පමුණුවයි. නිත්තාරේති : බියකරු සසරින් නික්මවයි. පාතාරේති : අතින් ගෙන ඔසවා තබන්නා සේ, ශාන්ති පුරයට පමුණුවයි.
22. නේතා නිවනට පමුණුවයි.
23. විනේතා : සංවර විනයෙහි, ප්‍රභාණ විනයෙහි පිහිටුවයි.
24. අනුනේතා : විමති සිඳිමින් දහම් දෙසයි
25. පඤ්ඤාපේතා : අර්ථය පණවයි
26. නිජ්ඣාපේතා : අර්ථ විනිශ්චය කරවයි
27. පෙක්ඛේතා : ප්‍රතිපත්තිය පෙන්වයි
28. පසාදේනා : ප්‍රතිපත්ති ඵල රසය ගෙන දෙමින් පහදවයි.
29. අනුප්පන්නස්ස මග්ගස්ස උප්පාදේතා : සවසන්තානයේ නූපන් නිවන් මග උපදවයි.
30. අසඤ්ජාතස්ස මග්ගස්ස සඤ්ජනේතා : අනුන්ගේ සන්තානයේ නූපන් නිවන් මග උපදවයි.

31. අනක්කාතස්ස මග්ගස්ස අක්කාතා : බෝසත්තට විවරණ දෙමින් නිවන් මග පෙන්වයි.

32. මග්ගඤ්ඤා : තමන් උපදවා ගත් නිවන් මග දැනී.

33. මග්ගවිදු : අනුන්ට උපදින නිවන් මග දැනී.

34. මග්ගකෝවිදෝ : බෝසත්තට මතු උපදින නිවන මග දැනී.

35. මග්ගානුගා : ශාස්තෘන් වහන්සේ ගමන්ගත් නිවන් මග අනුව ශ්‍රාවකයන්ද නිවනට යවන්නාහ.

(මහා නිද්දේස පාලි)

බුද්ධෝ ගුණය

නමෝතස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. සෝ භගවා ඉතිපි බුද්ධෝ,
2. සෝ භගවා බුජ්ඣති සච්චාති ඉතිපි බුද්ධෝ
3. සෝ භගවා බෝධේතා පජාය ඉතිපි බුද්ධෝ
4. සෝ භගවා දුක්ඛස්ස පිළනට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
5. සෝ භගවා දුක්ඛස්ස සංඛතට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
6. සෝ භගවා දුක්ඛස්ස සන්තාපට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
7. සෝ භගවා දුක්ඛස්ස විපරිණාමට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
8. සෝ භගවා සමුදයස්ස ආශ්‍රහණට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය

බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ

9. සෝ භගවා සමුදයස්ස නිදානට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
10. සෝ භගවා සමුදයස්ස සංයෝගට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
11. සෝ භගවා සමුදයස්ස පළිබෝධට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
12. සෝ භගවා නිරෝධස්ස නිස්සරණට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
13. සෝ භගවා නිරෝධස්ස විවේකට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
14. සෝ භගවා නිරෝධස්ස අසඛිකට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
15. සෝ භගවා නිරෝධස්ස අමතට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
16. සෝ භගවා මග්ගස්ස නියානට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
17. සෝ භගවා මග්ගස්ස හේතුට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
18. සෝ භගවා මග්ගස්ස දස්සනට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
19. සෝ භගවා මග්ගස්ස ආධිපතෙය්‍යට්ඨං බුජ්ඣති, පජාය බෝධේතා ඉතිපි බුද්ධෝ
20. සෝ භගවා සබ්බඤ්ඤාය ඉතිපි බුද්ධෝ,

21. සෝ හගවා සබ්බදස්සාවතාය ඉතිපි බුද්ධෝ,
22. සෝ හගවා අනඤ්ඤදන්තයපතාය ඉතිපි බුද්ධෝ,
23. සෝ හගවා විසව්තාය ඉතිපි බුද්ධෝ,
24. සෝ හගවා බිණාසව සඞ්ඛාතේන ඉතිපි බුද්ධෝ,
25. සෝ හගවා නිරුපල්ප සඞ්ඛාතේන ඉතිපි බුද්ධෝ,
26. සෝ හගවා ඒකන්ත චිතරාගෝ ඉතිපි බුද්ධෝ,
27. සෝ හගවා ඒකන්ත චිතදෝසෝ ඉතිපි බුද්ධෝ,
28. සෝ හගවා ඒකන්ත චිතමෝහෝ ඉතිපි බුද්ධෝ,
29. සෝ හගවා ඒකන්ත නික්ඛිල්ලෝසෝ ඉතිපි බුද්ධෝ,
30. සෝ හගවා ඒකායන මග්ගං ගතෝ ඉතිපි බුද්ධෝ,
31. සෝ හගවා ඒකෝ අනුත්තරං සම්මා සම්බොධිං අභිසම්බුද්ධෝ
ඉතිපි බුද්ධෝ,
32. සෝ හගවා අබුද්ධි විහතත්තා ඉතිපි බුද්ධෝ,
33. සෝ හගවා බුද්ධි පටිලාභා ඉතිපි බුද්ධෝ,

★ තේරුම :

01. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මෙසේද බුද්ධ
නම් වන සේක.
02. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ආයුෂී සත්‍යයන්
අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.

03. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අන්‍යයන්ටත්
අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
04. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යයේ
පෙළෙන බව නම් වූ පිළිනාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා
අන්‍යන්ටත් අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
05. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යයේ
හේතු වෙන් හටගත් බව නම් වූ සංඛතාර්ථය අවබෝධ කොට
වදාරා අන්‍යන්ට අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
06. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යයේ
තැවෙන බව නම් වූ සන්තාපාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා
අන්‍යන්ටත් අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
07. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දුක්ඛ සත්‍යයේ
වෙනස්වන බව නම් වූ විපරිණාමාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා
අන්‍යන්ටත් අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
08. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සමුදය සත්‍යයේ
දුක රැස්කිරීම නම් වූ ආයුහණාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා
අන්‍යන්ටත් අවබෝධ කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
09. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සමුදය සත්‍යයේ
දුකට හේතුවන බව වූ නිදානාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා
අන්‍යන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
10. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සමුදය සත්‍යයේ
දුකෙහි බැඳෙන බව නම් වූ, සංයෝගාර්ථය අවබෝධ කොට
වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන
සේක.
11. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සමුදය සත්‍යයේ
දුකෙන් මිදීමට නොදෙනබව නම් වූ, පළිබෝධාර්ථය අවබෝධ

- කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
12. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ තිරෝධ සත්‍යයේ දුකෙන් එතරවූ බව නම් වූ, නිස්සාරණාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 13. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ තිරෝධ සත්‍යයේ දුකෙන් වෙන්වීම නම් වූ විවේකාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 14. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ තිරෝධ සත්‍යයේ හේතුවකින් හටනොගත් නම් වූ අසංඛතාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 15. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ තිරෝධ සත්‍යයේ මරණයක් නැතිබව නම් වූ අමෘතාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 16. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මාර්ග සත්‍යයේ නිවනට පමුණුවන බව නම් වූ නියතණාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 17. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මාර්ග සත්‍යයේ නිවනට පමුණුවන බව නම් වූ භේත්වාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
 18. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මාර්ග සත්‍යයේ නිවන දක්නා බව නම් වූ දර්ශනාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.

19. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මාර්ග සත්‍යයේ නිවනට පැමිණීමේ ඉසුමරුමත් බව නම් වූ ආධිපතෙය්‍යාර්ථය අවබෝධ කොට වදාරා අන්‍යයන්ටත් අවබෝධ කරවූ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
20. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සියල්ල දන්නා බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
21. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සියල්ල දක්නා බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
22. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අන් කෙනෙකු විසින් නොකළ අවබෝධ ඇති බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
23. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ කෙළෙස් නින්දෙන් අවදි වූ බැවින් ද බුද්ධ නම් වන සේක.
24. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ආශ්‍රවයන් ක්ෂය කළ බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
25. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ කෙළෙස් කිලුටක් නොමැති බැවින් ද බුද්ධ නම් වන සේක.
26. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් විතරාග ඇති බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
27. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් විතරාම ඇති බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
28. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් විතරාම ඇති බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
29. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඒකාන්තයෙන් නික්මෙමින් බැවින් ද, බුද්ධ නම් වන සේක.

30. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඒකායන මාර්ගයේ ගමන් ගත් බැවින් ද බුද්ධ නම් වන සේක.
31. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ එකලාව ම අනුත්තර සම්මා සම්බෝධියට පැමිණි බැවින්ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
32. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අබුද්ධිය නැසූ බැවින්ද, බුද්ධ නම් වන සේක.
33. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ බුද්ධිය ලැබූ බැවින්ද, බුද්ධ නම් වන සේක.

විපස්සනා

1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුභූතා නාම රූප ධම්මා ඛණේ උප්පජ්ජිත්වා නිරුද්ධත්තා අභිච්චා.
2. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා.
3. අත්තනෝ අත්තනෝ වසේ අප්පවත්තිතත්තා අනත්තා.
4. අභිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඒකන්තේන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති.
5. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භවතණ්හා ඒකන්තේන සමුදයසච්චං නාම හෝති.
6. තේසං උභින්නං අප්පවත්ති සඬ්ඛාතා නිබ්බාණා ධාතු ඒකන්තේන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති.
7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඒකන්තේන මග්ග සච්චං නාම හෝති.
8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියස්ච්චානං අභිසමේධෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු.

සාධු. සාධු. සාධු

★

විදුර්භනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාමරූපයේ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය. ඇතිවීම් නැතිවීම් දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින් දුක්ඛයෝ ය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝ ය.

අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම රූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍යය උපදවන්නා වූ පූර්වභව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍යය නම්වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍යය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කරගැනීමට වැඩිය යුතු වූ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍ය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම චතරාර්ය සත්‍ය ධර්මයන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු සාධු සාධු

නමෝ තේ පුරිසාපඤ්ඤා	-	නමෝ තේ පුරිසුත්තම
නමෝ තේ පුරිසාතුලය	-	නමෝ තේ පුරිසාසහ

ආපඤ්ඤා පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුෂ වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා

බුද්ධ පද විවරණය

1. බුද්ධෝ : තමන්ම ආයථී සත්‍ය අවබෝධ කොට අන්තරත් අවබෝධ කරවූ බැවින්, බුද්ධ නම් වෙති.
2. සච්චානි : දුක්ඛය-සමුදය-නිරෝධ-මාර්ගය
3. බෝධේතා පජාය : අවවාද අනුශාසනාවෙන් විනෝයජනයාට අවබෝධ කරවති
4. පිළනට්ඨ : උදයව්‍යය-අතිවිම් නැතිවිම් දෙකින් නිතරම පෙළෙන බව
5. සංඛතට්ඨ : තෘෂ්ණාව ප්‍රධාන කොට ඇති හේතූන්ගෙන් හටගන්නා බව
6. සන්තාපට්ඨ : දුක්ඛිනි ඵකොළසකින් නිතරම තැවෙන බව
7. විපරිණාමට්ඨ : ජරා මරණයෙන් නිති පෙළෙන බව
8. ආයුහනට්ඨ : දුක් උපදින කර්ම රැස්කරන බව
9. නිදානට්ඨ : ස්කන්ධ දුකට නිදානය
10. සංයෝගට්ඨ : දුකෙන් දුක බැඳ තබන බව
11. පලිබෝධට්ඨ : මග පල නිවන් යා නොදී බාධා කරන බව
12. නිස්සරණට්ඨ : සසර දුකින් නික්මුණ බව
13. විවේකට්ඨ : නාම-රූප ස්කන්ධ දුකින් අමිශ්‍ර බව
14. අසඬ්ඛතට්ඨ : හේතු ප්‍රත්‍යයෙන් හට නොගත් ශාන්ත සුවයක් බව
15. අමතට්ඨ : මරණයක් නැති බව

16. නිය්‍යණට්ඨ : අරමුණු කිරීම් වශයෙන් නිවනට නික්මෙන බව
17. හෙතට්ඨ : නිවන් පසක් කිරීමේ හේතුව බව
18. දස්සනට්ඨ : ලක්ෂණ වශයෙන් නිවන අරමුණු කොට දකින බව
19. ආධිපතෙය්‍යට්ඨ : අනාථ-අසරණවූ-සසර දුක ඉක්මවා යන බැවින්, ඉන් නැගී සිටි, ඉසුරුමත් බව
20. සබ්බඤ්ඤාතාය : ආවර්ජන කළ පමණින් සියල්ල දැනී
21. සබ්බ දස්සාවිතාය : ආවරණ නැතිව සියල්ල විනිවිද දැකී.
22. අනඤ්ඤානෙය්‍යතාය : අනෙකෙකු නිසා නොව, තමන්ම සියල්ල අවබෝධ කරයි.
23. විසවිතාය : තමන්ම සම්මෝහ කෙළෙස් නින්දෙන් අවදි වෙයි.
24. ඛිණාසව සඬ්ඛාත : සිවු මග නැණින් සියලු ආශ්‍රව ක්ෂය කරයි.
25. නිරූපලේප සඬ්ඛාත : වාසනා සහිත වූම කෙළෙස් ලේප නොමැතියි.
26. ඒකන්ත විතරාග : අනාගාමී මහ නැණින් කාම රාගයත්, රහත් මග නැණින් හව රාගයත් නසයි.
27. ඒකන්ත විතදෝස : අනාගාමී මග නැණින් ද්වේශය නසයි
28. ඒකන්ත විතමෝහ : රහත් මහ නැණින් මෝහය-අවිද්‍යාව නසයි
29. ඒකන්ත නික්ඛිලේස : සිවු මග නැණින් 1500 ක් පමණ වූ සියලු කෙළෙසුන් නසා ඒකාන්තයෙන් නික්මෙයි වෙයි.
30. ඒකානන්ත මග්ග : ආයථී අෂ්ටාංගික මාර්ගය යි.

31. සම්මා සම්බෝධි : සර්වඥතා ඥානය

32. අබුද්ධි : ආයථී සත්‍යයන් වසා සිටි අවිද්‍යාන්ධකාරය

33. බුද්ධි : චතුරායථී සත්‍යය සර්වප්‍රකාරයෙන්
ස්වයම්භුඥානයෙන් අවබෝධ කරන්නා වූ සර්වඥතාඥානය
ප්‍රධාන සකල විධ බුද්ධ ඥාණ ධාතු ප්‍රතිලාභ කළසේක
(සියලු පද මහානිද්දේස පාලි)

හගවා බුදු ගුණය

නමෝ තස්ස හගවතෝ අරහතෝ සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1. සෝ හගවා ඉතිපි හගවා
2. සෝ හගවා භාග්‍යවා ඉතිපි හගවා
3. සෝ හගවා හග්ගවා ඉතිපි හගවා
4. සෝ හගවා හගේහි යුත්තෝ ඉතිපි හගවා
5. සෝ හගවා විහත්තවා ඉතිපි හගවා
6. සෝ හගවා හත්තවා ඉතිපි හගවා
7. සෝ හගවා හවේසු වන්ත ගමනෝ ඉතිපි හගවා
8. සෝ හගවා භාවිතත්තෝ ඉතිපි හගවා
9. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං පච්චයානං ඉතිපි හගවා
10. සෝ හගවා භාගීවා අත්ත ධම්ම විමුක්ති රසානං ඉතිපි හගවා
11. සෝ හගවා භාගීවා අධිසිල අධිචිත්ත අධිපඤ්ඤානං ඉතිපි හගවා
12. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං ඤානානං ඉතිපි හගවා

13. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං අප්පමඤ්ඤානං ඉතිපි හගවා
14. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං අරූප සමාපත්තීනං ඉතිපි හගවා
15. සෝ හගවා භාගීවා අට්ඨන්නං විමොක්ඛානං ඉතිපි හගවා
16. සෝ හගවා භාගීවා අට්ඨන්නං අභිභායතනානං ඉතිපි හගවා
17. සෝ හගවා භාගීවා නවන්නං අනුප්‍රබ්බ විහාරසමාපත්තීනං ඉතිපි හගවා
18. සෝ හගවා භාගීවා දසන්නං සඤ්ඤා භාවනානං ඉතිපි හගවා
19. සෝ හගවා භාගීවා දසන්නං කසිණ සමාපත්තීනං ඉතිපි හගවා
20. සෝ හගවා භාගීවා ආනාපානා සති සමාධිස්ස ඉතිපි හගවා
21. සෝ හගවා භාගීවා අසුභ සමාපත්තීනං ඉතිපි හගවා
22. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං සතිපට්ඨානං ඉතිපි හගවා
23. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං සම්මප්පධානානං ඉතිපි හගවා
24. සෝ හගවා භාගීවා චතුන්නං ඉද්ධිපාදානං ඉතිපි හගවා
25. සෝ හගවා භාගීවා පඤ්චන්නං ඉන්ද්‍රියානං ඉතිපි හගවා
26. සෝ හගවා භාගීවා පඤ්චන්නං බලානං ඉතිපි හගවා
27. සෝ හගවා භාගීවා සත්තන්නං බොජ්ඣංගිගානං ඉතිපි හගවා
28. සෝ හගවා භාගීවා අරියස්ස අට්ඨක්ඛිකස්ස මග්ගස්ස ඉතිපි හගවා
29. සෝ හගවා භාගීවා දසන්නං බලඤාණානං ඉතිපි හගවා

30. සෝ හගවා හාගීවා වතුන්නං වේසාරජ්ජානං ඉතිපි හගවා

31. සෝ හගවා හාගීවා වතුන්නං පටිසම්භිදානං ඉතිපි හගවා

32. සෝ හගවා හාගීවා ඡන්තං අභිඤ්ඤානං ඉතිපි හගවා

33. සෝ හගවා හාගීවා ඡන්තං ධුද්ධ ධම්මානං ඉතිපි හගවා

★ තේරුම :

1. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ මෙසේ ද, හගවා නම් වන සේක.

2. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ පාරමිතා නම් වූ පුණ්‍ය භාග්‍යයෙන් සමන්තාගත බැවින් ද, හගවා නම් වන සේක.

3. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ පඤ්ච මාරයන් බිඳ දැමූ බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

4. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සයක් වූ භාග්‍ය ධර්මයන් ගෙන් සමන්තාගත බැවින් ද, හගවා නම් වන සේක.

5. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සියලු ධර්මයන් බෙදා වදාළ බැවින් ද, හගවා නම් වන සේක.

6. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සේවනය කටයුතු වූ උත්තරි මනුෂ්‍ය ධර්මයන් සේවනය කළ බැවින් ද, හගවා නම් වන සේක.

7. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සසර ගමනට හේතු වූ තෘෂ්ණාව වමාරා ශාන්ත නිවනට සැපත් වූ බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

8. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ භාවිත ආත්ම

අැති බැවින් ද හගවා නම් වන සේක.

9. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ විවරාදි නිවැරදි සිවුපස ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

10. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අර්ථ-ධර්ම-විමුක්ති රස ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

11. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අධිසීල අධිවිත්ත අධිපුඤා ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

12. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතරක් වූ රූපාවචාර ධ්‍යාන සමාපත්ති ලාභී බැවින් ද, හගවා නම් වන සේක.

13. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතරක් වූ ධුම්මවිහාර ධ්‍යාන සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

14. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතරක්වූ අරූපාවචර ධ්‍යාන සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද හගවා නම් වන සේක.

15. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අටක් වූ විමෝක්ඡ්‍ය ධ්‍යාන සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

16. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ අටක් වූ අභිභායන ධ්‍යාන සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

17. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ නවයක් වූ අනුපූර්ව විහාර සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

18. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දස සඤ්ඤා භාවනා ලාභී බැවින්ද, හගවා නම් වන සේක.

19. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දස කසින සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
20. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ආනාපාන සති භාවනා ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
21. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දස අසුත සමාපත්ති ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
22. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතර සතිපට්ඨාන ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
23. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතර සම්ප්ප්‍රධාන වීර්ය ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
24. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සතර සාද්ධිපාද ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
25. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ පඤ්ච ඉන්ද්‍රිය ධර්ම ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
26. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ පංචබල ධර්ම ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
27. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සප්ත ඛොජ්ඣංග ධර්ම ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
28. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ආයතී අෂ්ටාංගික මාර්ග ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
29. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ දස බල ඥාණ ලාභී බැවින්ද හඟවා නම් වන සේක.
30. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ චතු විශාරද ඤාණ ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.

31. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ චතු පටිසම්භිදා ඤාණ ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
 32. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ ඡඩ් අභිඤ්ඤා ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
 33. ස්වාමීනි, භාග්‍යවතුන් වහන්ස! ඔබ වහන්සේ සයක් වූ බුද්ධ ධර්ම ලාභී බැවින්ද, හඟවා නම් වන සේක.
- ★ විපස්සනා
1. බුද්ධානුස්සති භාවනා සමයේ පාතුහුනා නාමරූප ධම්මා ඛණේ ඛණේ උප්පජ්ජත්වා නිරුද්ධත්තා අභිච්චා.
 2. උප්පාද - නිරෝධ පතිපිළිතත්තා දුක්ඛා
 3. අත්තනෝ අත්තෝ වසේ අප්පචන්තිතත්තා අනත්තා
 4. අභිච්චා දුක්ඛා අනත්තා නාමරූප ධම්මා ඵකන්තෙන දුක්ඛසච්චං නාම හෝති
 5. තං සමුට්ඨාපිකා පුරිමා භවතණ්හා ඵකන්තෙන සමුදයසච්චං නාම හෝති
 6. තේසං උභින්නං අප්පචන්ති සංඛාතා නිබ්බාණා ධාතු ඵකන්තෙන නිරෝධ සච්චං නාම හෝති
 7. තස්සේව නිරෝධ සච්චස්ස අධිගමාය භාවේතබ්බෝ පටිපත්තිමග්ගෝ ඵකන්තෙන මග්ග සච්චං නාම හෝති
 8. ඉදං මේ බුද්ධානුස්සති භාවනාමයං පුඤ්ඤං ඉමේසං චතුන්නං අරියසච්චානං අභිසම්බෝධාය උපනිස්සයෝ හෝතු

සාධු සාධු සාධු

නමෝ තේ පුරිසාප්ඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
 නමෝ තේ පුරිසාතුලය - නමෝ තේ පුරිසාසහ

★ විදුර්ගනාවට නැංවීම

බුදුගුණ භාවනාවේදී පහළ වූ නාමරූපයේ ක්ෂණයක් ක්ෂණයක් පාසා ඇතිව නැතිව ගිය බැවින් අනිත්‍යයෝය. ඇතිවීම නැතිවීම දෙකින් නිරන්තරයෙන් පීඩා වින්ද බැවින්ද දුක්ඛයෝ ය. තම තමන් කැමති ලෙස නොපැවති බැවින් අනාත්මයෝ ය.

අනිත්‍ය වූ දුක්ඛ වූ අනාත්ම වූ නාම - රූප සමූහය ඒකාන්තයෙන් දුක්ඛ සත්‍ය නම් වේ. ඒ දුක්ඛ සත්‍යය උපදවන්නා වූ පූර්වභව තෘෂ්ණාව ඒකාන්තයෙන් සමුදය සත්‍යය නම් වේ. ඒ දෙකෙහි නොපැවැත්ම නම් වූ නිර්වාණ ධාතුව ඒකාන්තයෙන් නිරෝධ සත්‍යය නම් වේ. ඒ නිරෝධ සත්‍ය අවබෝධ කර ගැනීමට වැඩිය යුතු වූ ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය ඒකාන්තයෙන් මාර්ග සත්‍යය නම් වේ.

මාගේ බුදුගුණ භාවනාමය කුශලය මෙම චතුරාර්ය සත්‍ය ධර්මයෙන් අවබෝධ කර ගැනීම පිණිසම හේතු වේවා. වාසනා වේවා.

සාධු සාධු සාධු

නමෝ තේ පුරිසාප්ඤ්ඤා - නමෝ තේ පුරිසුත්තම
 නමෝ තේ පුරිසාතුලය - නමෝ තේ පුරිසාසහ

ආප්ඤ්ඤා පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 උත්තම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 අසම පුරිස වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා
 ශ්‍රේෂ්ඨ පුරුෂ වූ බුදුරජාණන් වහන්ස ඔබ වහන්සේට මාගේ නමස්කාරය වේවා

★ හගවා පද විවරණය

01. හගවා : අති ශ්‍රේෂ්ඨතම ගෞරව නාමයකි
02. භාග්‍යවා : බෝධිසම්භාර ධර්ම නම් වූ පුණ්‍ය භාග්‍ය සම්පත්තිය
03. හග්ගවා : ක්ලේශ මාර - ස්කන්ධ, මාර - අභිසංස්කාර, මාර - දිව්‍යපුත්‍ර මාර, මව්වූ මාර, යන පඤ්ච මාරයන් බෝධි මූලයේ දී, බිඳ දැමූ බව
04. හගේහි යුත්තෝ : වේශ්වය්‍යී, ධර්ම, යශ, ශ්‍රී, කාම, ප්‍රයත්න යන භාග්‍ය ධර්මයන්ගෙන්, සමන්තාගත බව
05. විහත්තවා : ස්කන්ධ-ආයතන-ධාතු-ඉන්ද්‍රිය-සත්‍ය-පටිච්ච සමුප්පාද ආදී ධර්ම බෙද බෙදා දහම් දෙසූ බව
06. හත්තවා : හපනය කටයුතු වූ ත්‍රිවිධ විවේක: කාය විවේක, චිත්ත විවේක, උපධි විවේක, ත්‍රිවිධ විහරණ : දිව්‍ය විහාර, බ්‍රහ්ම විහාර, ආය්‍ය විහාර, ත්‍රිවිධ විමෝක්ෂ : සුඤ්ඤාන විමෝක්ෂ, අනිම්ත්ත විමෝක්ෂ, අප්පණිහිත විමෝක්ෂ යනාදී උත්තරි මනුෂ්‍ය ධර්ම හපනය කළ බව
07. හවෙසු වත්ත ගමනෝ : පුනර් භවය ගෙන දෙන තෘෂ්ණාව ප්‍රධාන භවගාමී කර්ම සියල්ල වමාරා දැමූ බව
08. භාවිතත්තෝ : සර්ව සම්පූර්ණ ලෙස පුරුදු කරන ලද, කාය භාවනා, සීල භාවනා චිත්ත භාවනා, ප්‍රඥා භාවනා ඇති බව
09. චතුත්තං පච්චයානං : විවර-පිණ්ඩපාත-සේනාසන-ගිලානපුත්‍රය ය.
10. අත්ථ ධම්ම විමුක්ති රස : ඵලාවබෝධය අර්ථ රසය යි. හේතු අවබෝධය ධර්ම රසය යි. පඤ්ච විමුක්තිය විමුක්ති රසය යි.
11. අධිසීල-අධිචිත්ත-අධිපඤ්ඤා : ලෝකෝත්තර මාර්ග ඵල සම්ප්‍රයුක්ත සීලය, අධි සීලය යි. ඵහි සමාධිය අධි චිත්තය යි. ඵහි ප්‍රඥාව අධි ප්‍රඥාව යි.

12. චතුර්ත්වං කඛානාං : ප්‍රථමධ්‍යානය - දුතිය - තතිය - චතුර්ධ්‍යානය
13. අප්පමඤ්ඤානං : මෙත්තා-කරුණා-මුදිතා-උපේක්ඛා
14. අරූප සමාපත්තීනං : ආකාසනඤ්චායතන-විඤ්ඤාණඤ්චායතන-ආකිඤ්චඤ්ඤායතන-නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතන, සමාපත්ති (4) සතරය
15. අට්ඨන්තං විමොක්ඛානං : රූපී, රූපානි පස්සති, අප්පිකධන්තං අරූප සඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති, සුභන්තේවෙව අධිමුත්තෝ හෝති ආකාසානඤ්චා යතනය-විඤ්ඤාණඤ්චායතන නාසඤ්ඤායතන-සඤ්ඤාවේදයිත නිරෝධ සමාපත්ති යනු අෂ්ට විමෝක්ෂයෝ ය.
16. අට්ඨන්තං අභිභායතනානං : අප්පිකධන්තං රූප සඤ්ඤාඛනිද්ධා රූපානි පස්සති, පරිත්තානි, අප්පමාණානි, අප්පිකධන්තං අරූප සඤ්ඤා ඛනිද්ධා රූපානි පස්සති, පරිත්තානි - අප්පමාණානි, නිලානි, පිතකානි, ලෝහිතකානි ඕදානානි, කුඛා වුවද, මහත් වුවද, සුවර්ණ වුවද, දුර්වර්ණ වුවද, අරමුණෙහි නොපමාව ධ්‍යාන උපදවා ගැනීමේ සමත් බව, අභිභායතන නමින් කියවේ.
17. නව අනුප්‍රබ්ධ විහාර : ප්‍රථමධ්‍යාන පටන් නිරෝධ සමාපත්තිය දක්වා ඇති සමාපත්ති 9 කි
18. දස සඤ්ඤා : අනිච්ච සඤ්ඤා - අනත්ත - අසුභ - ආදිනව පහාන - විරාග - නිරෝධ - සබ්බලෝකේ අනගිරත - සබ්බ සබ්බාරේසු අනිච්ච සඤ්ඤා හා ආනාපාන සති යන 10 කි
19. දස කසිණ : පඨවි කසිණ - ආපෝ - තේජෝ - වායෝ - නිල - පිත - ලෝහිත - ඕදාන - ආකාස - හා ආලෝක කසිණ යන 10 කි
20. ආනාපාන සති ආශ්වාස පුශ්වාස අරමුණු කොට රූපාවචර ධ්‍යාන වඩන කර්මස්ථානයකි.
21. දස අසුභ : උද්ධමාතක - විනිලක - විප්‍රබ්බක - විච්ඡිද්දක -

වික්කාඛායිතක වික්ඛිත්තක - හතවික්ඛිත්තක - ලෝහිතක - පුලුවක හා අට්ඨක යන 10 කි. (22 සිට 28 දක්වා ඇති ධර්ම ඉහත දක්වන ලදහ)

29. දස බල ඤාණ : ධානධාන ඤාණය - කම්ම විපාක - සබ්බන්තං ගාමිණී පටිපදා - අනේක ධාතු- නානාධාතු ලෝක නානාධිමුත්තිකතා - ඉන්ද්‍රිය පරෝපරියත්ත - කඛානාදිනං සංකිල්ලේසාදි ඤාණ - පුබ්බේ නිවාස - දිබ්බ වක්ඛු හා, ආසවක්ඛය ඤාණ යන 10 කි.
30. චතු විසාරද : බුද්ධත්වය - ආශ්‍රවක්ෂය - අන්තරායික ධර්ම හා නෛයභීතික ධර්මය ගැන, විසාරද ඤාණ 4 කි.
31. චතු - පටිසම්භිදා : අර්ථ - ධර්ම - නිරුක්ති - ප්‍රතිභාන පිළිබඳ ඤාණ 4කි.
32. ඡ අභිඤ්ඤා : සාද්ධිවිධ-දිව්‍යශ්‍රෝත - පරචිත්ත විජානන-පුරේවේනිවාස දිව්‍ය වක්ෂු හා ආශ්‍රවක්ෂයකර ඤාණ යන අභිඤ්ඤා 6 යි.
33. ඡ බුද්ධ ධම්ම : අතිත - අනාගත - වර්තමාන - කාලත්‍රයෙහි නොපැකිල පවත්නා වූ ඤාණගති (3) තුන හා ඤාණය පෙරටු කොට පවත්නා වූ, කාය කර්ම-වච්ඡාර්ම-මනෝ කර්ම (3) ද යන, සය බුද්ධ ධර්ම නම් වෙති.

(මහානිද්දෙස පාලි)

බුද්ධෝ'පි බුද්ධස්ස භණ්ණෙය්‍ය වණ්ණං
කප්පමිපි වේ අඤ්ඤා මහාසමානෝ,
බ්බේට් කප්පෝ විර දිස මන්තරේ
වණ්ණෝන බ්බේට් තට්ඨාගතස්සා' ති

ලොවුතුරා බුදු කෙනෙකු ආයුෂ අවසන් වන තෙක් වෙනත් බණක් දේශනා නොකර බුදුගුණම දේශනා කරන්නේනම්, තමන් වහන්සේගේ ආයුෂ ගෙවීගියද තට්ඨාගත බුදුරජාණන් වහන්සේගේ බුදුගුණ වර්ණනාව නිමකළ නොහැක්කේමය.

